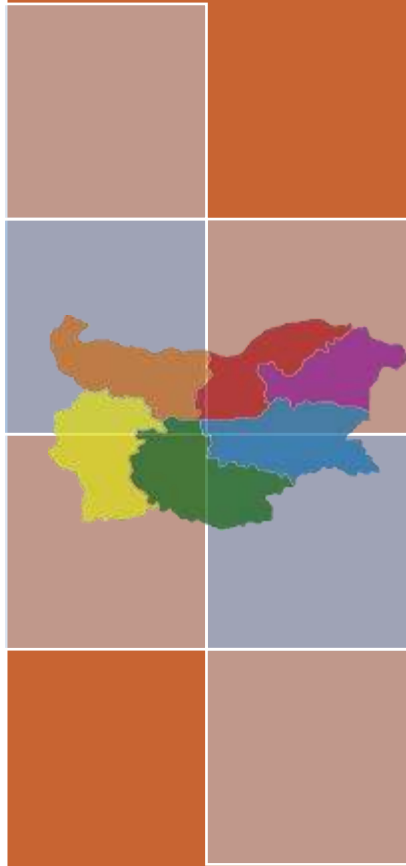

2014

**ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА ЗА
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ОБЩНСКИЯ ПЛАН ЗА
РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА
ТРЯВНА 2007 – 2013**

Агенция СТРАТЕГМА ООД

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Устойчиво развитие
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Последващата оценка на Общински план за развитие на община Трявна е изготвена от екип на Агенция СТРАТЕГМА ООД в изпълнение на договор № 20-СДУР-14/06.02.2014 г. за изпълнение на поръчка с предмет: „Последваща оценка на Общински план за развитие на община Трявна 2007 – 2013 г., разработване на стратегически документи и методически правила за мониторинг и контрол“ по проект: „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“

Заклученията и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на Агенция СТРАТЕГМА ООД и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Общинска администрация Трявна.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инвестиции в хората
Инициатива в подкрепа

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Наименование на проекта:	„Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“	
Идентификационен номер:	№ 13–13–65/26.11.2013 г.	
Страна:	България	
	Възложител:	Изпълнител:
	Общинска администрация Трявна	Агенция СТРАТЕГМА ООД
Адреси:	гр. Трявна, ул. "Ангел Кънчев" 21	София 1000 ул. "Г.С. Раковски" № 18
Тел./факс:	+359 677 62 496 +359 677 62 149	+359 2 981 47 38
e-mail:	obtryavna@unicsbg.net	agency@strategma.bg
Лица за контакти:	Станка Делчева – Ръководител на проекта	
Заглавие на доклада:	Последваща оценка на Общински план за развитие на община Трявна	
Период на изпълнение:	06 февруари 2014 г. - 06 март 2014 г.	
Подписи:	<hr/>	
	06 март 2014 г.	

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Устойчиво развитие
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Съдържание

I. ВЪВЕДЕНИЕ	8
1. Общи положения	8
2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки	12
3. Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС	14
II. ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2013 г.	20
1. Рамка за изпълнение на целите и приоритетите за регионално развитие в Община Трявна за периода 2007 – 2013 г.	20
2. Промени в социалното и икономическото развитие на Община Трявна	25
3. Степен на постигане на приоритетите на ОПР на община Трявна	35
4. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за периода 2007 – 2013 г.	51
5. Обобщена оценка за изпълнението на ОПР на община Трявна	63
III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ	66
1. Положителни и отрицателни фактори при изпълнението на ОПР на община Трявна за периода 2007 – 2013 г.	66
2. Препоръки за разработване на ОПР на община Трявна за периода 2014 – 2020 г. ..	68

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Оперативна програма
„Административен капацитет“
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

СПИСЪК НА ГРАФИКИТЕ И ТАБЛИЦИТЕ

графика 1.	Промени в правомощията на РСР и ОСР	18
графика 2.	Взаимовръзки между приоритетите и специфичните цели на ОПР на община Трявна.....	22
графика 3.	Динамика на растежа на БВП за периода 2004-2012 г. и прогнозни данни за 2013 г.....	26
графика 4.	БВП на глава от населението за СЦР, България и ЕС 27, 2004-2012 г., [в евро]	27
графика 5.	Коефициент на заетост на населението на 15 и повече навършени години за СЦР, България и ЕС 27, 2004-2012 г.....	27
графика 6.	Нетни приходи от продажби на предприятията на човек от населението - регионални разпределения за периода 2007-2012 г., [хил. лв.].....	30
графика 7.	Нетни приходи от продажби на предприятията в Община Трявна за периода 2006-2012 г. разпределени по сектори от икономическо дейности, [хил. лв.].....	31
графика 8.	Равнище на средна работна заплата за периода 2006-2012 г., [хил. лв.].....	32
графика 9.	Коефициент на безработица за периода 2006-2012 г.....	33
графика 10.	Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор в Община Трявна през периода 2007-2012 г., [хил. лв.].....	38
графика 11.	Разпределение на договорените средства по приоритети на ОПР на община Трявна, [млн. лв.]	54
графика 12.	Финансов принос на оперативните програми и ПРСР, републикански и общински бюджет за постигане приоритетите на ОПР на община Трявна [договорени средства, млн. лв.]	54
графика 13.	Разпределение на договорените средства по източници (външно/бюджетно финансиране) в община Трявна, [млн. лв.]	54
графика 14.	Планирани и привлечени средства по източници, [млн. лв.]	55
графика 14.	Планирани и привлечени средства по приоритети на ОПР, [млн. лв.].....	55
графика 15.	Разпределение на финансовия ресурс от годишни капиталови програми по населени места за периода 2009 – 2013 г.	57
графика 16.	Разпределение на брой проекти от годишни капиталови програми по населени места за периода 2009 – 2013 г.	58
графика 17.	Разпределение на общия брой проекти, финансирани от всички източници по населени места за периода 2009 – 2013 г.....	59
графика 18.	Разпределение на общия привлечен финансов ресурс по населени места за периода 2007 – 2013 г.	60
графика 19.	Разпределение на общия брой проекти по Приоритет 3 по населени места за периода 2007 – 2013 г. .	61
графика 20.	Разпределение на общия привлечен финансов ресурс по Приоритет 3 по населени места за периода 2007 – 2013 г.	62
таблица 1.	Матрица на връзките между приоритетите на ОСР община Трявна и оперативните програми по политиката за сближаване за периода 2007-2013 г., програмите по цел 3 и ПРСР	24
таблица 2.	Разпределение на финансовите ресурси по общини от община Трявна, [млн. лв.].....	52

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Известен е и като

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

БВП	Брутен вътрешен продукт
БДС	Брутна добавена стойност
ЕИСУРР	Единна информационна система за управление на регионалното развитие
ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейски социален фонд
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕФРР	Европейския фонд за регионално развитие
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЗРР (2004)	Закон за регионалното развитие, приет 2004 г., отменен
ЗРР (2008)	Закон за регионалното развитие, приет 2008 г., действащ
КФ	Кохезионен фонд
НСРР	Национална стратегия за регионално развитие
ОПАК	ОП „Административен капацитет“ 2007-2013
ОПОС	ОП „Околна среда“ 2007-2013
ОПР	Общински план за развитие
ОПРКБИ	ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013
ОПРР	ОП „Регионално развитие“ 2007-2013
ОПРСР	Оперативна програма за развитие на сектор „Рибарство“ 2007-2013
ОПРЧР	ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013
ОПТ	ОП „Транспорт“ 2007-2013
ОПТП	ОП „Техническа помощ“ 2007-2013
ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2007-2013
РПР	Регионален план за развитие
РЦВ	Райони за целенасочено въздействие
РЦП	Райони за целенасочена подкрепа
СЗР	Северозападен район от ниво 2
СИР	Североизточен район от ниво 2
СР	Съвет за развитие при Министерския съвет

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие.

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

СЦР	Северен централен район от ниво 2
ЮЗР	Югозападен район от ниво 2
ЮИР	Югоизточен район от ниво 2
ЮЦР	Южен централен район от ниво 2

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Известнието в света

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Общи положения

Последващата оценка на Общинския план за развитие на община Трявна е изготвена във връзка с разпоредбата на чл. 34, ал. 1 от **Закона за регионалното развитие**¹ [ЗРР (26.07.2013)].

Последващата оценка на Общинския план за развитие включва:

- оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите за периода 2007 – 2013 г.
- оценка на общото въздействие;
- оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за периода 2007 – 2013 г.;
- анализ на положителните и отрицателните фактори при изпълнението на програмата;
- изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие и за разработване на документи за следващия планов период след 2013 г.

От методологическа гледна точка, **общинските планове за развитие** представляват **средносрочни рамкови документи**, определящи целите и приоритетите на регионалната политика за съответната община. Разглежданият ОПР на община Трявна е приет на основание разпоредбите на **Закона за регионалното развитие** [ЗРР (2004)]², действал до 2008 г., докато последващата оценка се изготвя, съгласно 34, ал. 1

¹ Обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 23.06.2009 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г.

² Обн., ДВ, бр. 14 от 20.02.2004 г., в сила от 20.02.2004 г., изм. и доп., бр. 32 от 12.04.2005 г., бр. 88 от 4.11.2005 г., доп., бр. 24 от 21.03.2006 г., изм., бр. 36 от 4.04.2008 г., отм., бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен програма
Административен капацитет

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

на новия **Закон за регионалното развитие**³ [ЗРР (2008)], който отменя закона от 2004 г.

ЗРР (2004) определя системата за „*планирането, програмирането, управлението, ресурсното осигуряване, държавното подпомагане, наблюдението, контрола и оценката на регионалното развитие*“⁴.

Законът определя два типа документи за политиката за регионално развитие:

– **Стратегически документи**, включващи:

- Национална стратегия за регионално развитие [НСРР];
- Областни стратегии за развитие [ОСР].

– **Планови и програмни документи**, включващи:

- Регионални планове за развитие [РПР];
- Общински планове за развитие [ОПР];
- Национална оперативна програма за регионално развитие [НОПРР].

ОПР се разработват в съответствие с предвижданията на **разработва в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие [ОСР]**, за съответния програмен период. На практика НСРР следва да замени **Националния план за регионално развитие**⁵, както и да определи мястото на бъдещата програмата за регионално развитие по политиката за сближаване, определена в отменения закон като **Национална оперативна програма за регионално развитие [НОПРР]**. НСРР следва да отчита „*предвижданията на Националния план за развитие*“. Съгласно § 2, ал. 5 от преходните и заключителните на ЗРР (2004) „*До приемането на Националния план за развитие Националната стратегия за регионално развитие и Националната*

³ Обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 23.06.2009 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г.

⁴ Чл. 1, ЗРР (отм.)

⁵ Приет с Постановление № 208 на Министерския съвет от 22 ноември 1999 г., обн., ДВ, бр. 106 от 1999 г.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

оперативна програма за регионално развитие отчитат предвижданията на Националния план за икономическо развитие⁶.“

Обхватът и съдържанието на ОПР за периода 2007 – 2013 г. съгласно ЗРР (2004) и ЗРР (2008) е както следва:

Обхват и съдържание на ОПР ЗРР (2004)	Обхват и съдържание на ОПР ЗРР (2008)
определя целите и приоритетите за развитието на общината, както и финансовите ресурси за реализация им	определя средносрочните цели и приоритети за развитието на общината в съответствие с областната стратегия за развитие и концепцията за пространствено развитие на общината ⁷
ОПР съдържа:	ОПР съдържа:
анализ на икономическото и социалното развитие на общината	анализ на икономическото и социалното развитие на общината
приоритетите и специфичните цели и мерки за развитие на общината	целите и приоритетите за развитие на общината за определен период
описание на съвместни дейности и проекти, които допринасят за постигане целите на развитието на съседни общини	
индикативна финансова таблица, обобщаваща възможните ресурси за реализация на дейностите и проектите, в това число съвместните проекти	индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана

⁶ Приет с Решение N 670 на Министерския съвет от 27 октомври 1999 г.

⁷ Допълненията относно Концепция за пространствено развитие се отнасят за периода след 26.11.2012 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инициатива за растеж
Иновации в работата

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Обхват и съдържание на ОПР ЗРР (2004)	Обхват и съдържание на ОПР ЗРР (2008)
	индикаторите за наблюдението и оценката на плана
	необходимите действия по наблюдението, оценката и актуализацията на плана
	програма за реализация на общинския план за развитие, с която се конкретизират проектите за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите
реда и начина за осигуряване на информация и публичност на плана	описание на необходимите действия за прилагане принципа на партньорство и осигуряване на информация и публичност
	предварителната оценка на плана

Съгласно чл. 7 на ЗРР (2004) в границите на районите за планиране (ниво 2) се обособяват **райони за целенасочено въздействие [РЦВ]**, които представляват териториална основа за провеждането на държавната политика за регионално развитие чрез прилагане на система от мерки, насочени към постигане на устойчив ръст на социално-икономическото развитие и преодоляване на вътрешнорегионалните различия.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

2. Изпълнение и актуалност на препоръките от предишни оценки

Общинският план за развитие на Община Трявна за периода 2007 – 2013 г.⁸ е приет от Общински съвет – Трявна с Решение № 126/15.07.2005 г.

Съгласно разпоредбите на ЗРП (2004) не е изготвяна предварителна (ex-ante) оценка на проекта на ОПР на община Трявна.

В периода до май 2010 г. е направена **оценка на съответствието, въздействието и приложимостта** на плана от независим консултант.⁹

През 2010 г. е приет **Актуализиран Общински план за развитие на Община Трявна 2007-2013**.¹⁰ Актуализацията е извършена след влизането в сила на новия Закон за регионално развитие и на Правилника за неговото прилагане, и след издаването на Методическите указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие (2009) на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Актуализацията е осъществена по инициатива на кмета на Община Трявна и ръководството на общината, с цел да бъдат отразени социално-икономическите промени в общината, настъпили в периода 2005-2008 г. и промените в националното и европейското законодателство в областта на регионалното развитие. В актуализирания документ е отразена реформата в кохезионната политика на ЕС за периода 2007 -2013 г., както и промените настъпили за регионите и общините в страна като член на ЕС.

Актуализираният Общински план за развитие на община Трявна 2007 – 2013 г. отразява новите изисквания по отношение на структурата и съдържанието на общинските планове за развитие, определени с приетия нов Закон за регионалното развитие [ЗРП 2008] и Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие в

⁸ Общински план за развитие на Община Трявна 2005 – 2013 г. Документът е достъпен на интернет адрес <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=162>.

⁹ Документ „Оценка на съответствието, въздействието и приложимостта на Общинския план за развитие на Община Трявна 2007 – 2013“ не е публично достъпен. Информацията за извършената оценка на съответствието, въздействието и приложимостта на ОПР е взета от Актуализираният Общински план за развитие на Община Трявна 2007-2013.

¹⁰ Актуализиран Общински план за развитие на община Трявна 2007 – 2013 г. Документът е публично достъпен на интернет адрес http://tryavna.acstre.com/Files/FileType_26/OPRTryavna1.pdf.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Икономически растеж и
заетост в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

съответствие с документите за стратегическо планиране: Национален план за развитие, Национална стратегическа референтна рамка, Оперативните програми, съфинансирани от фондовете на ЕС, Националната стратегия за регионално развитие, Регионалните планове за развитие, областните стратегии за развитие. Документът е разработен в съответствие с предвижданията на Областната стратегия за развитие на област Габрово и стратегическите насоки за разработване на целите и приоритетите на общинските планове за развитие, съдържащи се в нея. С него са определени средносрочните цели и приоритети за развитие на община Трявна, като са отчетени специфичните характеристики и потенциалът на община Трявна.

Актуализацията включва аналитичен преглед на социално-икономическата ситуация и на ключовите процеси, протичащи на територията на общината, инфраструктурното развитие и опазването на околната среда, както и напредъка по изпълнение на плана през периода 2005 – 2007 г. Стратегията на развитие е актуализирана, като са отчетени актуалните нужди на местната общност и въздействието на вътрешните и външните фактори на основата на интегриран подход по отношение бъдещото социално-икономическо развитие на общината.

При подготовката на актуализирания документ са отчетени принципите на партньорството, равните възможности и устойчивото развитие. Представено е описание на системата за наблюдение и оценка на изпълнението на общинския план за развитие. Актуализираният документ съдържа анализ на актуалната ситуация в община Трявна в предметните области, където са настъпили промени в периода от 2005 до 2008 г. Анализът е допълнен предвид факта, че в основния документ някои важни области като техническа инфраструктура, селско и горско стопанство, административен капацитет не са били анализирани. Анализът на природните условия в община Трявна не е актуализиран, тъй като в тези области тенденциите и характеристиките са сравнително по-устойчиви и не се променят динамично. Направени са и някои допълнения във визията на община Трявна.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инициатива за растеж и заетост
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Разработена е нова индикативна финансова таблица, която отчита възможностите за финансиране от фондовете на ЕС, както и финансовия капацитет на общината да участва със собствено финансиране.

Не е извършвана **Междинна оценка** на изпълнението на Общинския план за развитие на Община Трявна 2007 – 2013 г.

Предвид необходимостта от съответствие на ОПР с областната стратегия за развитие е разгледан изготвения **Междинен доклад за изпълнение на областната стратегия за развитие на област Габрово** (март 2011 г.).

3. Ключови промени в политиката за интегрирано устойчиво развитие на национално ниво и на ниво ЕС

След приемането на ОПР на община Трявна, настъпват важни промени както в европейската, така и в националната нормативна и институционална среда на политика в областта на регионалното развитие, които определят необходимостта от промени, както на общата рамка на политиката за регионално развитие, така и на свързаните с нея документи.

През 2006 г. се констатира, че два от районите за планиране, съответстващи на нивото NUTS 2 – Северозападния и Югоизточния и един от районите на ниво NUTS 1 – Северна България, не отговарят на изискването за минимален брой на населението, определени в **Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS)**¹¹. В тази връзка след консултации с ЕВРОСТАТ е съгласувана промяна на териториалния обхват на районите за планиране за програмния период 2007-2013 г.

През месец юли 2006 г. Европейската комисия [ЕК] публикува в Официалния вестник на Европейския съюз [ЕС] новото общностно законодателство за периода 2007-2013 г., което определя правилата и изискванията по отношение прилагането на

¹¹ Официален вестник на ЕС n° L 154, 21/06/2003, стр. 0001-0041.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в действие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

помощта от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС през програмния период 2007-2013 г.

В съответствие с критериите за подкрепа на политиката за сближаване, цялата територия на България е избираема за финансиране по **цел 1 „Сближаване“**¹² на политиката за сближаване на ЕС, страната участва и в програмите по **цел 3 „Европейско териториално сътрудничество“**, които целят насърчаване на балансираното териториално развитие и териториалната интеграция на обхванатите от програмата страни и региони.

В края на 2006 г. Министерският съвет одобри българската **Национална стратегическа референтна рамка**¹³, която отчита разпоредбите на *Регламент (ЕО) № 1059/2003 относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS)* относно териториалния обхват на районите от ниво 2.

В началото на 2007 г. Министерският съвет одобри седемте оперативни програми по политиката за сближаване¹⁴. До края на 2007 г. ЕК одобри всички национални документи по политиката за сближаване – **Националната стратегическа референтна рамка и седемте оперативни програми за периода 2007-2013 г.**

В началото на 2008 г. с **Регламент (ЕО) № 176/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 20 февруари 2008 година за изменение на Регламент (ЕО) № 1059/2003 относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS) поради присъединяването на България и Румъния към Европейския съюз**¹⁵, официално са изменени границите на районите от ниво 2.

Във връзка с промените в европейската политика за сближаване, пълноправното членство на Република България в Европейския съюз от 1 януари 2007 г., както и

¹² Ресурсите по цел 1 „Сближаване“ са насочени към по-слабо развитите региони и държави-членки на ЕС, чийто БВП на глава от населението е по-нисък от 75% от средните стойности за Общността.

¹³ Одобрена от Министерския съвет с Протоколно решение № 52.36 от 21 декември 2006 г.

¹⁴ Протоколни решения на Министерския съвет №№ 8.19, 8.20, 8.28, 8.29, 8.31, 8.32 и 8.33 от 1 март 2007 г.

¹⁵ Официален вестник на ЕС п° L 061, 05/03/2008, стр. 0001-0005. Регламентът влиза в сила в деня след публикуването му в Официален вестник на ЕС.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инициатива в полза на

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

необходимостта от създаване на ефективен механизъм за регионална координация, през 2008 г. е подготвен и приет нов **Закон за регионалното развитие**¹⁶ [ЗРР (2008)].

Стратегическото планиране на регионалното развитие, според ЗРР(2008), се изразява в разработването и актуализацията на **система от документи** за постигане на устойчиво интегрирано регионално и местно развитие, включително развитие на трансгранично, транснационално и междурегионално сътрудничество. По същество, новият ЗРР променя йерархията и съдържанието на документите по политиката за регионално развитие. Въпреки това, не е решен категорично въпросът с йерархичните връзки между отделните документи и обвързаността между целите на стратегическите и плановите документи по политиката за регионално развитие и тези, свързани с прилагането на политиката за сближаване в България.

ЗРР (2008) прави сериозни промени в системата за програмиране и управление на регионалното развитие, променен е и териториалния обхват на пет от шестте района за планиране, съответстващи на ниво NUTS 2¹⁷ – **Северозападен [СЗР], Северен централен [СЦР], Североизточен [СИР], Югоизточен [ЮИР] и Южен централен [ЮЦР]**. Границите на **Югозападния район [ЮЗР]**, остават непромени. Терминът „район за планиране на ниво NUTS 2“ е заменен с „район от ниво 2“. Териториалният обхват на СЦР през 2005 г. включва областите Велико Търново, Габрово, Ловеч, Плевен и Русе. След промяната на обхвата на районите от ниво 2, от СЦР са изключени областите Ловеч и Плевен, а са включени областите Разград и Силистра.

В чл. 5 от ЗРР (2008) идеята за *районите за целенасочено въздействие* е заменена с възможността за обособяване на **райони за целенасочена подкрепа [РЦП]**, които могат да обхващат територията на една или повече съседни общини в рамките на районите от ниво 3 (областите). **РЦП са териториална основа за концентрация на ресурси за намаляване на вътрешнорегионалните различия в степента на**

¹⁶ Обн., ДВ, бр. 50 от 30.05.2008 г., в сила от 31.08.2008 г., доп., бр. 47 от 23.06.2009 г., в сила от 23.06.2009 г., изм., бр. 82 от 16.10.2009 г., в сила от 16.10.2009 г., бр. 93 от 24.11.2009 г., в сила от 25.12.2009 г.

¹⁷ Обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), Регламент (ЕО) № 1059/2003 на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 г. относно установяване на обща класификация на териториалните единици за статистически цели (NUTS), Официален вестник на ЕС n° L 154, 21/06/2003, стр. 0001-0041.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

развитие на отделните общини и за постигане на целите на държавната политика за регионално развитие.

Със ЗРР (2008) се променя системата за управление на регионалното развитие като се конкретизират правомощията на органите на изпълнителната власт във връзка с провеждането на политиката за регионално развитие, въведено изискване министрите и ръководителите на ведомства да отчетат целите и приоритетите на НСРР при провеждане на секторните политики в рамките на своите компетенции. Ключово е регламентираното правомощие на министъра на регионалното развитие и благоустройството за **„регионална координация при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от фондовете на Европейския съюз“**, чл. 17, т. 12 от ЗРР (2008), но към момента, то не е намерило развитие в нормативната уредба за изпълнението на оперативните програми. Именно уплътняването на това, правомощие е възможност за съгласуване на мерките реализирани по оперативните програми с целите и приоритетите на политиката за регионално развитие. Правомощията по оперативното изпълнение на стратегическите и плановите документи по ЗРР (2008) не са определени еднозначно. На практика органите, отговарящи за провеждането на политиката за регионално развитие не разполагат с необходимите за това ресурси.

*Регионалните съвети за развитие [РСР] в районите от ниво 2 и Областните съвети за развитие [ОСР] в административните области на страната, районите от ниво 3, са трансформирани в **държавно-обществени органи** за провеждане на политиката за регионално развитие, като в тяхната структура са включени представители на социално-икономическите партньори. (вж. графика 1)*

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 1. Промени в правомощията на РСР и ОСР

РЕГИОНАЛНИ СЪВЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ	ОБЛАСТНИ СЪВЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ
<ul style="list-style-type: none">• одобряват проект на РПР на съответния район за планиране;• съгласуват ОСР за съответния район за планиране;• одобряват докладите за наблюдение на изпълнението на РПР;• предлагат инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на РПР;• осъществяват регионална координация при изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от ЕС, оказващи въздействие върху развитието на района;• участват в процеса на наблюдение на изпълнението на оперативните програми чрез определени от него представители в комитетите за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка и на оперативните програми, съфинансирани от ЕС;• приемат становища по годишните и заключителните доклади за изпълнението на оперативните програми, съфинансирани от ЕС, оказващи въздействие върху развитието на района;• съгласуват мерките, които следва да се включат в НОПРР;• приемат предварителната оценка за проектите по НОПРР;• дават становище по годишните доклади и по заключителния доклад;• взаимодействат с областните съвети за развитие и с централните органи на изпълнителната власт	<ul style="list-style-type: none">• приемат ОСР;• съгласуват инициативите на общините, свързани с ежегодното планиране на средствата и мерките за реализация на дейности в районите за целенасочена подкрепа;• предлагат инициативи и схеми за ресурсно осигуряване изпълнението на ОСР, включително за финансиране на общински проекти;• оценяват инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани с ОСР;• предлагат сключват споразумения за сътрудничество с други съседни области за осъществяване на съвместни дейности по регионалното развитие и териториалното сътрудничество;• съгласуват действията по осигуряване на публичност и прозрачност на планирането и програмирането на регионалното развитие на територията на областта.

Най-съществени са промените, свързани с оперативното администриране на регионалното развитие като са подчертани координационните функции. За осъществяване на регионална координация при изпълнение на оперативните програми, съфинансирани от ЕС, към РСР са създадени **Регионални координационни комитети** [РКК]. Целта на РКК е осигуряване на ефективна и ефикасна координация и взаимодействие при изпълнение на операциите по оперативните програми, съфинансирани от ЕС, на територията на съответния район от ниво 2.

Дирекциите за техническо съдействие, координация и управление на регионални програми и планове по чл. 23 и 24 от ЗРР (2004) са закрити – § 3 от преходните и заключителните разпоредби на ЗРР (2008). Създадени са териториални звена на Министерството на регионалното развитие и благоустройството за стратегическо планиране и координация на регионалното развитие, които изпълняват ролята на секретариат на съответния РСР.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инициатива в областта на
човеките

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

ЗРР (2008) регламентира създаването на **Единна информационна система за управление на регионалното развитие**¹⁸ [ЕИСУРР]. ЕИСУРР следва да осигури публичност и прозрачност на всички нива при осъществяване на планирането, финансирането, наблюдението и оценката на документите за стратегическо планиране на регионалното развитие. Условието и редът за изграждане, поддържане и опериране на ЕИСУРР се определят с наредба на министъра на регионалното развитие и благоустройството. Законът вменява конкретни функции на областните управители и кметовете на общини във връзка с изграждането, поддържането и оперирането на ЕИСУРР на съответната територия.

¹⁸ Чл. 25 от ЗРР (2008).

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Икономически и социален фонд
Инициатива в действие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

II. ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР НА ОБЩИНА ТРЯВНА ЗА ПЕРИОДА 2007 – 2013 г.¹⁹

1. Рамка за изпълнение на целите и приоритетите за регионално развитие в Община Трявна за периода 2007 – 2013 г.

Визията, определена Актуализирания ОПР на община Трявна е *Община Трявна – притегателна за инвестиции с динамично развиваща се икономика и устойчивост на местните ресурси, туристически, културен и духовен център в сърцето на България , в който човек може да учи, работи и живее пълноценно.*

Стратегическата роля на Община Трявна за осъществяване на визията е определена в областите на:

- *насърчаване и обединяване на усилията на местния бизнес, икономическите и управленски структури и гражданите за развитие на икономиката, създаване на благоприятни инвестиционни условия и повишаване възможностите за трудова заетост;*
- *изграждане и поддържане на модерна, надеждна и адекватна на потребностите общинска инфраструктура;*
- *създаване на здравословна екологична среда за обитаване и подобряване на здравния и социален статус на населението;*
- *осигуряване на условия за инвестиции в човешките ресурси чрез стимулиране на достъпно, модерно и качествено образование и здравеопазване чрез развитие на пълноценна и културна дейност, чрез разширяване на възможностите за отдих, възстановяване и развлечения;*
- *създаване на предпоставки за утвърждаване на Трявна като туристически център;*

¹⁹ За целите на оценката е използван Актуализирания общински план за развитие на община Трявна 2007– 2013 г.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Устойчиво развитие
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

–*разширяване възможностите за гражданско участие в местното самоуправление и обществен живот.*

ОПР на община Трявна определя **шест приоритета** за развитието на общината, които са конкретизирани чрез седемнадесет специфични цели и общо **шестдесет и девет мерки**.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 2. Взаимовръзки между приоритетите и специфичните цели на ОПР на община

Трявна

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инициатива в действие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Оценката на изпълнението на приоритетите и целите на ОПР на община Трявна, както и ефективността на използваните ресурси е изготвена на база аналитично определено съответствие между приоритетите на ОПР на община Трявна и приоритетните оси [ПО] на оперативните програми по политиката за сближаване за периода 2007-2013 г. – ОП „Регионално развитие“ [ОПРР], ОП „Околна среда“ [ОПОС], ОП „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ [ОПРКБИ], ОП „Развитие на човешките ресурси“ [ОПРЧР], ОП „Транспорт“ [ОПТ], ОП „Административен капацитет“ [ОПАК] и ОП „Техническа помощ“ [ОПТП], както и на Програмата за развитие на селските райони [ПРСР] и ОП „Развитие на сектор Рибарство“, които също допринасят за постигане на част от целите на регионалното развитие.

Оперативните програми по политиката за сближаване за периода 2007-2013 г. са подготвени, в съответствие с *Националната стратегическа референтна рамка 2007-2013 г.*, която определя общата рамка и механизмите за прилагане на европейската политика за сближаване в Република България, както и допълняемостта и съгласуваността между дейностите, финансирани по **Европейския фонд за регионално развитие [ЕФРР], Европейския социален фонд [ЕСФ], Кохезионния фонд [КФ], Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони [ЕЗФРСР] и Европейския фонд Рибарство [ЕФР]**. ЕФРР, ЕСФ и КФ са разгледани като пряко допринасящи за реализацията на политиката за регионалното развитие.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

таблица 1. Матрица на връзките между приоритетите на ОПР община Трявна и оперативните програми по политиката за сближаване за периода 2007-2013 г. и ПРСР

Оперативна програма	Приоритети на ОСП на община Трявна					
	П 1	П 2	П 3	П 4	П 5	П 6
ОПРР						
ОПОС						
ОПРКБИ						
ОПРЧР						
ОПТ						
ОПАК						
ОПТП						
ПРСР						

В ОПР (план за действие за периода 2007 – 2013 г., вкл. и чрез изготвяните допълнения към плана) на община Трявна са определени индикативните финансови ресурси за изпълнение на плана за периода 2007 - 2013 г.

За мерките, реализирани със средства от държавния бюджет и бюджета на общината, свързани с политиката за регионално развитие, в периода 2009-2013 г. е използвана информация от Поименните списъци на капиталови разходи за 2009 – 2013 година на община Трявна - първоначален план, уточнен годишен план и отчет. Направено е аналитично обвързване на посочените в списъците проекти с приоритетите на ОПР на община Трявна. Данните позволяват разпределянето на вложения финансов ресурс по източници – републикански бюджет, общински бюджет, други.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Известнае в света

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Оценката на напредъка в изпълнението на приоритетите на ОСП на община Трявна се базира и на информация и анализи, съдържащи се в междинните оценки и/или годишните доклади за изпълнението на ОПР на община Трявна. Представените данни показват, годишни планове за периода 2009-2013 г. са изготвени, като тяхната структура и съдържание **позволява в известна степен съотнасянето на информацията и изводите към съответните приоритети на ОПР на община Трявна** по начин, позволяващ извършване на адекватна оценка на напредъка и въздействието на предприетите мерки.

Следва да се има предвид и факта, че определените в ОПР на община Трявна индикатори за наблюдение на изпълнението на приоритетите обхващат част от основните показатели за оценка на въздействието върху социално-икономическото развитие, за които обаче не са зададени начални и/или целеви стойности. Целеви стойности не са посочени и за индикатори за продукт. Като показател за изготвянето на последващата оценка е използвана формулировката за **„степен на изпълнение“ на съответния приоритет**. За целите на последващата оценка са използвани и **сравнения с останалите общини от Област Габрово** предвид необходимостта от оценяване на процесите, свързани с вътрешнорегионалното, в случая вътрешнообластното развитие. Последващата оценка е изготвена и въз основа на актуална статистическа информация относно индикатори, за които е налична информация на ниво община.

Предвид това в последващата оценка за изпълнението на ОПР на община Трявна са **разгледани настъпилите промени в основни количествени индикатори, използваните финансови ресурси, както и наличието и концентрацията на финансови ресурси** в община Трявна.

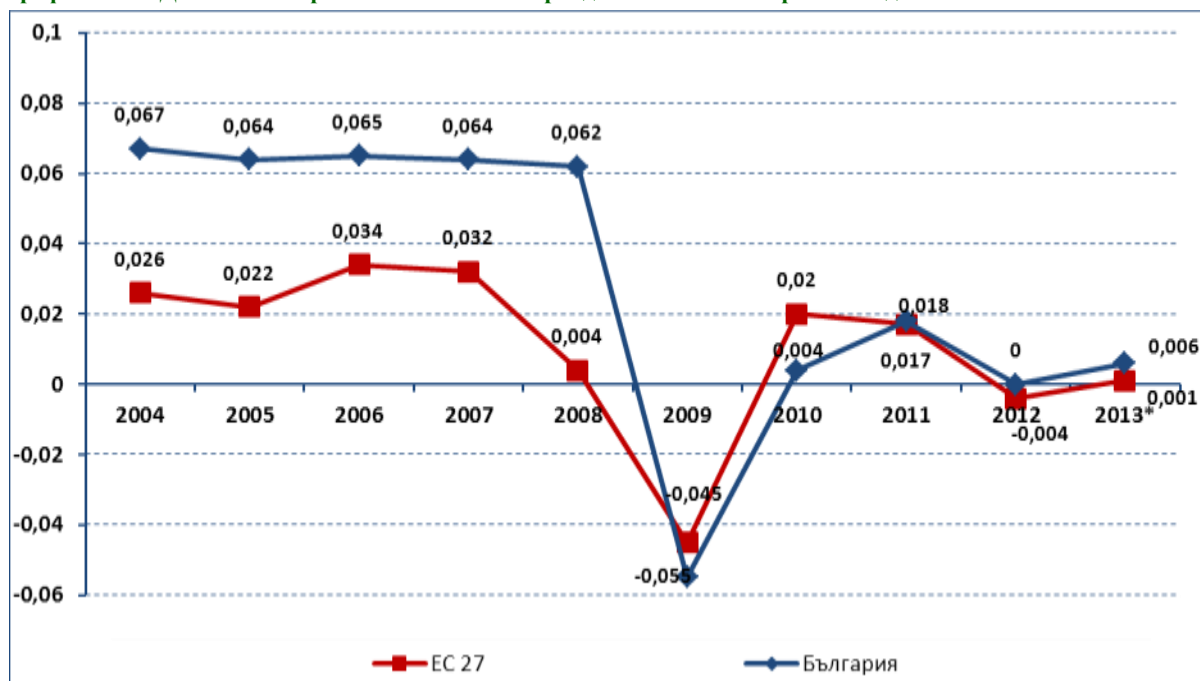
2. Промени в социалното и икономическото развитие на Община Трявна

Социалното и икономическото развитие на България през периода 2005 - 2009 г. се характеризира с положителна промяна на ключовите индикатори. Това се дължи основно на общата динамика на развитието на страната до 2008 г., изразяваща се в

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

нарастване на БВП с темпове по-бързи от средните за ЕС, както и от определените в *Националната стратегическа референтна рамка 2007-2013 г.* средногодишни стойности (5,73%). Световната финансова и икономическа криза предизвика рязък спад на БВП на България за 2009 г., с 11,1% на годишна база или 6,2 пункта повече от спада в БВП на ниво ЕС 27. Данните за периода 2010 – 2013 г- разкриват неустойчива тенденция на бавно възстановяване на икономическия растеж като в страната, така и в ЕС.

графика 3. Динамика на растежа на БВП за периода 2004-2012 г. и прогнозни данни за 2013 г.

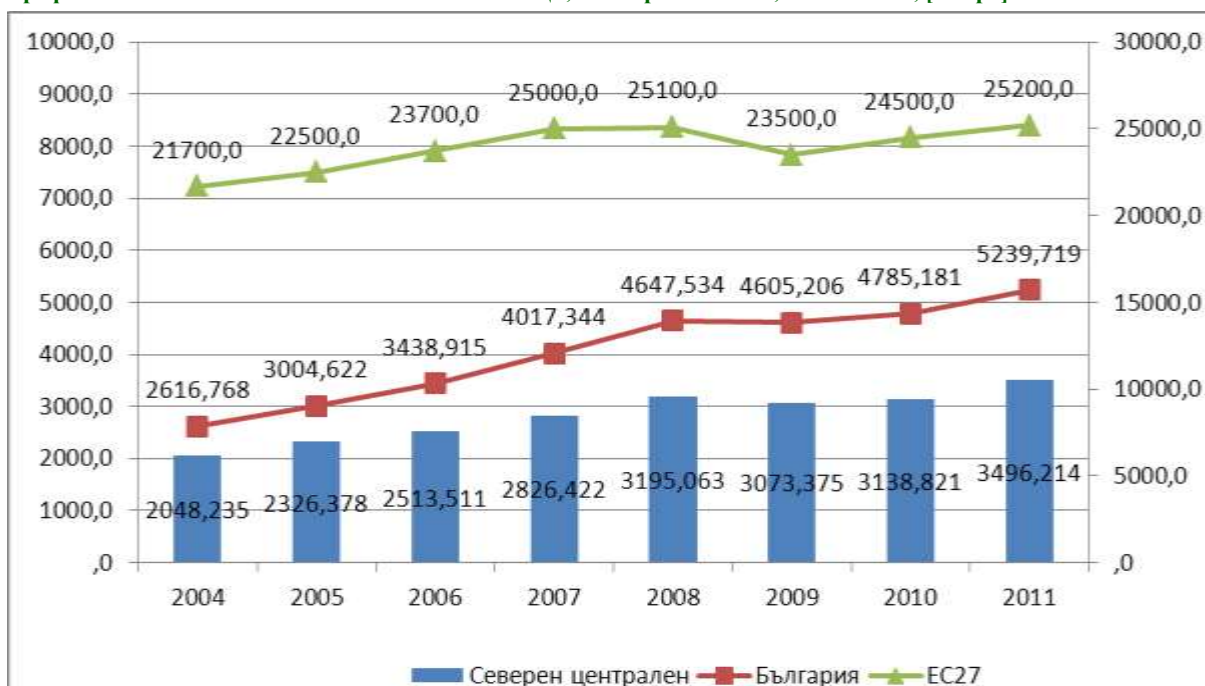
Източници: НСИ, ЕВРОСТАТ, ЕК Генерална дирекция „Икономически и финансови въпроси“²⁰

Липсата на актуални данни за БВП на областно и общинско ниво ограничава възможностите за проследяване на развитието и поради тази причина показателят е анализиран на регионално ниво. Доколкото община Трявна е част от област Габрово и СЦР от ниво 2 е необходима оценка на социално-икономическото състояние на региона по отношение на останалите райони от ниво 2 в страната.

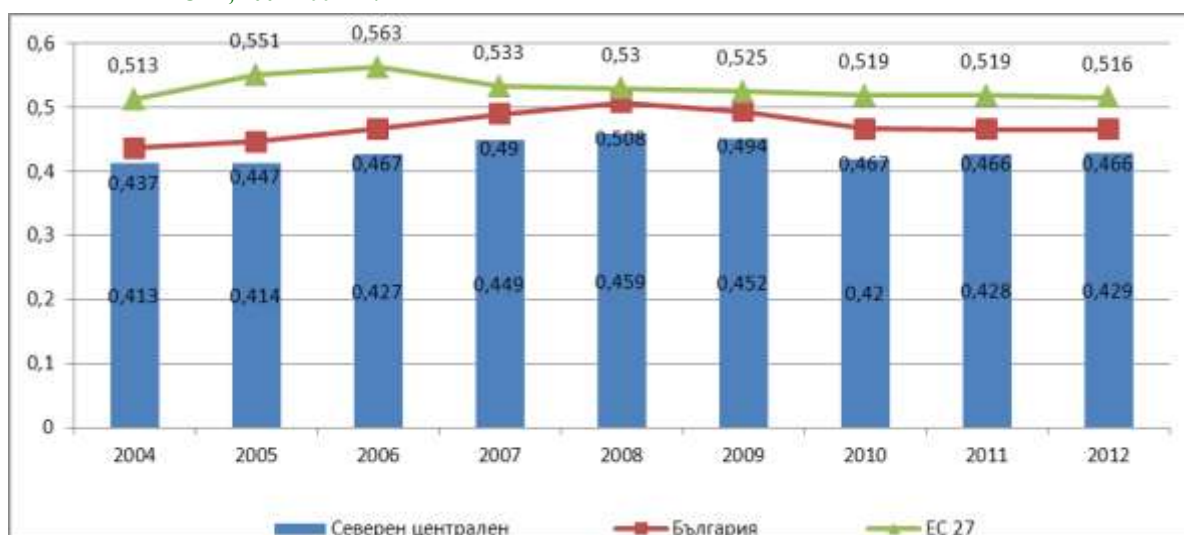
²⁰ Европейска комисия, Генерална дирекция „Икономически и финансови въпроси“, Европейски икономически прогнози – есен 2010, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 4. БВП на глава от населението за СЦР, България и ЕС 27, 2004-2012 г., [в евро]

графика 5. Коефициент на заетост на населението на 15 и повече навършени години за СЦР, България и ЕС 27, 2004-2012 г.

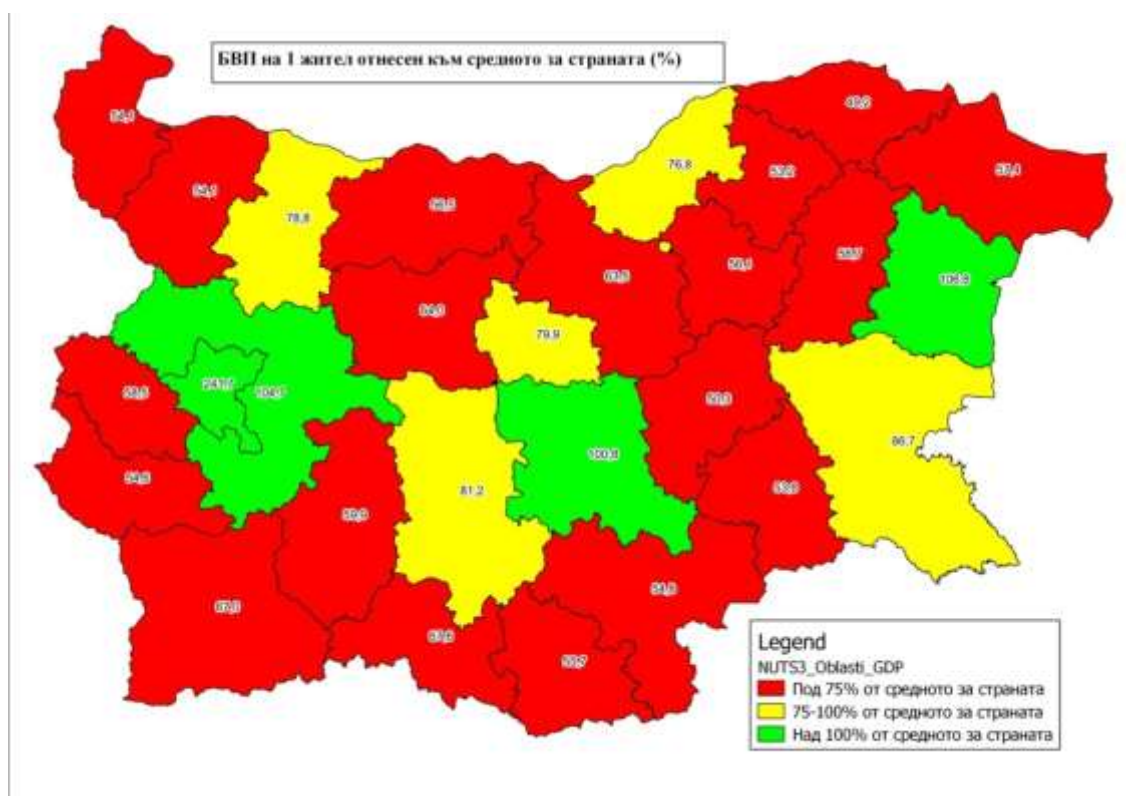

Развитието на страната през 2012 г. и началните данни за възстановяването на икономиката от кризата, ограничават основанието за оптимизъм по отношение на перспективите за дългосрочно развитие и наличието на потенциал за постигане на

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

целта, определена в *Националната стратегическа референтна рамка 2007-2013 г.* – БВП на страната да достигне през 2013 г. до 51,2% от средния за ЕС 27. Общата перспектива за развитието на СЦР за периода след 2013 г. е за възстановяване на относително ниските нива на растеж след средата на 2011 г.

Данните за БВП на ниво област са достъпни с много голямо забавяне във времето. За сравнение с останалите области в страната може да бъде използван показателя БВП на 1 жител, отнесен спрямо средното за страната, използван в доклад „Обща характеристика и сравнителен анализ на българските райони“, изготвен за целите на подготовката на ОП Регионално развитие за периода 2014 – 2020 г.²¹

²¹ разработен в рамките на проект BG161PO001/5-01/2008/055 “Програмиране на регионалното развитие за периода 2014-2020 г.”, изпълняван с финансовата подкрепа на Оперативна програма Регионално развитие” 2007-2013, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Икономически и социален фонд
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Представените данни показват, че област Габрово попада в средната група с БВП на 1 жител между 75 и 100% от средното за страната (79,9%). Данните, представени в доклада са за 2009 г. **Въпреки че попада във втората група, по този показател област Габрово се нарежда на седмо място сред всички 28 области.**

За оценка на промените в социално-икономическото развитие на община Трявна са анализирани следните индикатори, като е направено сравнение на развитието на общината с другите общини (ниво 3) за област Габрово. Използваните индикатори отразяват и степента на вътрешнорегионалните различия за областта:

- **Нетните приходи от продажби (НПП) на човек от населението**, като заместващ индикатор на индикатора БВП на човек от населението, с оглед актуалност на данните на ниво община;
- **Нетните приходи от продажби на предприятията**, разпределени по сектори от икономически дейности;
- **Средна годишна работна заплата;**
- **Равнище на безработица.**

Подбраните индикатори позволяват да бъде анализирано развитие на община Трявна, в контекста на общото развитие на СЦР. Данните за всички индикатори са с надеждно качество, тъй като са базирани на официални статистически данни от НСИ, съответно от ЕВРОСТАТ.

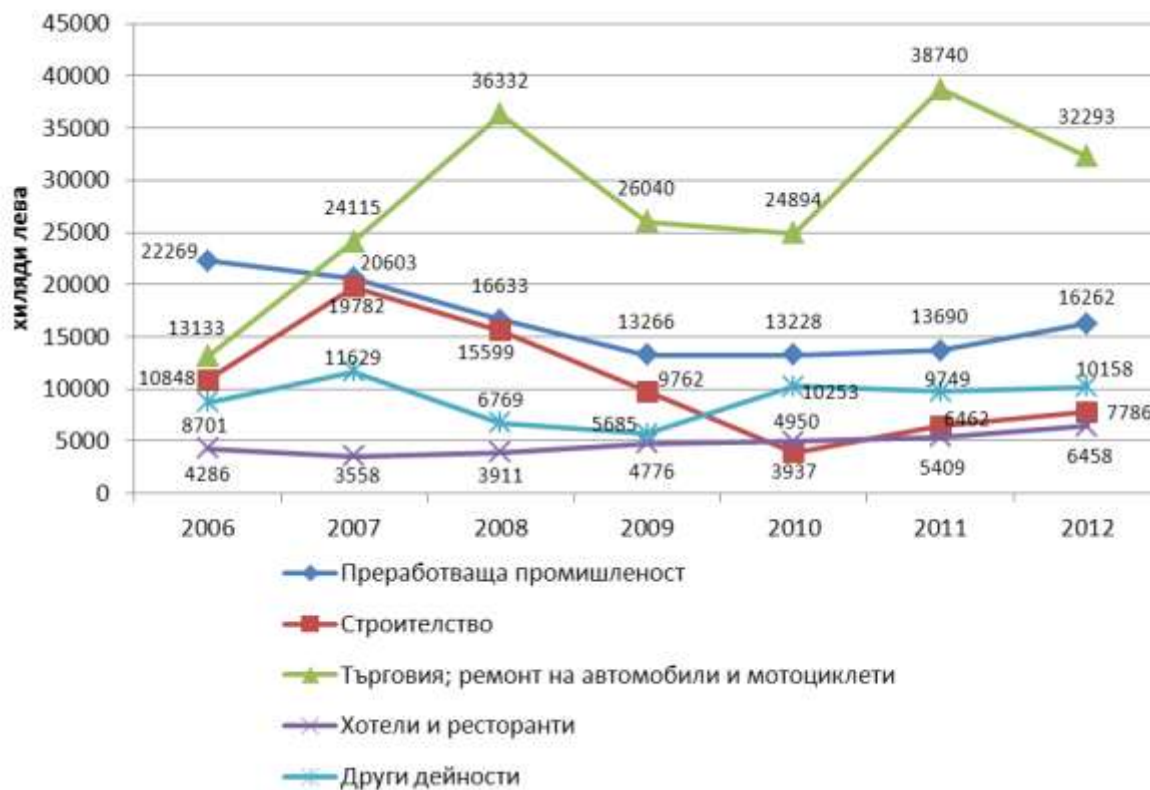
проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 6. **Нетни приходи от продажби на предприятията на човек от населението - регионални разпределения за периода 2007-2012 г., [хил. лв.]**

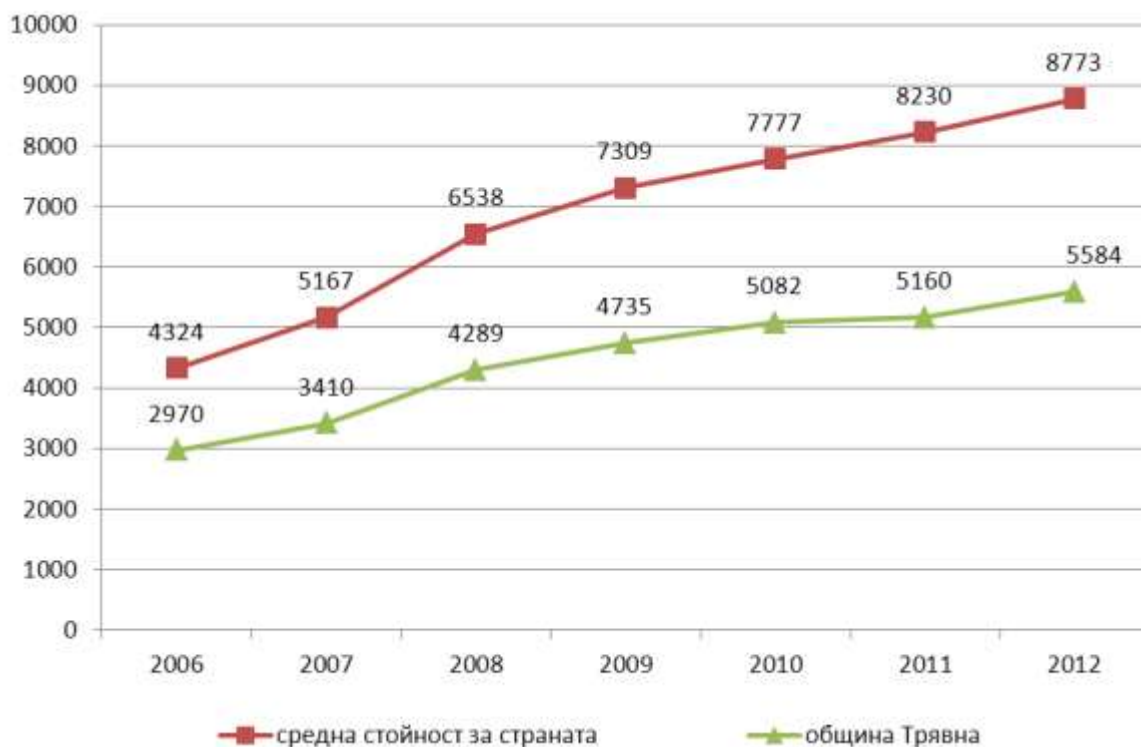
проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 7. Нетни приходи от продажби на предприятията в Община Трявна за периода 2006-2012 г. разпределени по сектори от икономическо дейности, [хил. лв.]

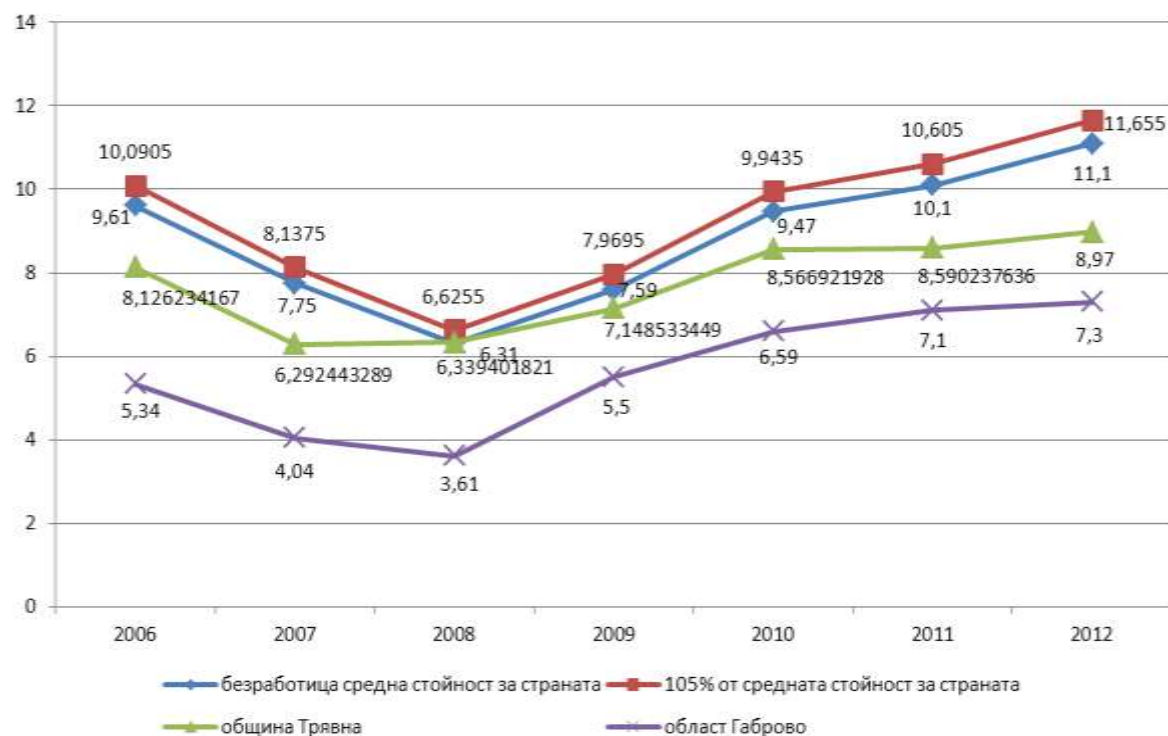
проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 8. Равнище на средна работна заплата за периода 2006-2012 г., [хил. лв.]

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 9. Коефициент на безработица за периода 2006-2012 г.

Нетните приходи от продажби (НПП) на човек от населението в община Трявна за периода 2007 – 2012 г. се движат едва между $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{5}$ от средните стойности за страната за същия период. По този показател общината се нарежда на последно място в областта, в която единствено община Севлиево постига стойности близо и над средното за страната. Показателят дава сравнително добра представа за икономическата активност в общината. Проследяването му показва намаляване на местната икономическа активност в периода 2008 - 2010, като **стойностите за 2011 и 2012 г. показват възстановяване на нивата от периода преди икономическата криза (2008 г.)**. Въпреки данните за възстановяване, **темповете на промени в нивото на активност на общинската икономика в сравнение със средните стойности за страната се запазват и не се очаква да настъпи промяна в периода 2013 – 2014 г.**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Икономически растеж и
заетост

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Нетните приходи от продажби в икономиката на област Габрово се осигуряват в най-голяма степен от сектора Преработваща промишленост, следван (с почти два пъти по-малък дял) от сектора Търговия и ремонт (услуги). След 2007 г. секторът Търговия и услуги осигурява над половината от приходите в икономиката на община Трявна, а дялът на сектор Преработваща промишленост продължава да спада до 2010 г. включително. **Данните за 2011 и 2012 г. показват възстановяване на дела на приходите от Преработващата промишленост до нива, сходни с 2008 г.**

Намалението на дела на сектор Строителство в НПП за област Габрово е най-значимо в община Трявна, като стойността на НПП, произведена от сектора през 2010 г. е почти три пъти под тази за 2006 г. и почти пет пъти по-малко от стойността през 2007 г. **През 2011 и 2012 г. секторът започва бавно да се възстановява, но все още е около два пъти по-малък от върховите стойности, постигнати през 2007 г.**

Доколкото **туризмът** се разглежда като важен сектор за развитието на община Трявна, следва да се отбележи, че **неговият дял в НПП нараства с плавни темпове в разглеждания период**. Развитието на туризма в общината **има подкрепящ ефект и за другите сектори**, основно за сектора Търговия и ремонт (услуги).

Средната годишна работна заплата в област Габрово остава по-ниска от средните стойности за страната през целия период от 2006 – 2010 г. Тенденцията може да се оцени като негативна доколкото през 2006 г. стойността на средната заплата в областта е била 91% от средната стойност за страната, а през 2010 г. вече е едва 85% от нея. Негативният тренд на областно се проявява за първи път през 2008 г. и продължава и през 2009 г. През 2010 г. се отчита слабо нарастване на средната годишна заплата в област Габрово спрямо средната стойност за страната (нарастване с 1%).

Наблюдава се устойчив темп на нарастване на средната годишна работна заплата в община Трявна. За периода 2006-2012 г. увеличението ѝ е почти два пъти. Стойността на индикатора за целия период е по-ниска от средната стойност за областта, като диспропорцията между двете стойности почти не се изменя през периода.

Европейски съюз

ОПАК, Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Нарастването на заплатата намалява темпа си на растеж спрямо средната стойност за страната и ако през 2006 г. индикаторът е бил 69% от средната стойност на страната, то през 2010 г. вече е 65%, а през 2012 г. е 63,6%.

Коефициентът на безработица за периода 2006 – 2012 г. в община Трявна следва общата тенденция за цялата страна. **В община Трявна нивото на безработица е под средното за страната, като скоростта на нарастване е забележимо по-ниска отколкото тази на областно и национално ниво.** За 2011 г. стойността остава непроменена спрямо 2010 г. – 8,6 % при средно за страната 10,1%, а за 2012 г. е 9,0% при средно за страната 11,1%.

3. Степен на постигане на приоритетите на ОПР на община Трявна

3.1. Приоритет 1: Устойчиво развитие на конкурентноспособна икономика и насърчаване на модернизацията, иновациите и високите технологии в производството

Изпълнението на *Приоритет 1* е свързано с прилагане на мерки за стимулиране на икономическото развитие развитие на човешките ресурси в на община Трявна, както и подобряване стандарта на живот в селските райони и създаване на нови възможности за заетост. *Приоритет 1* се реализира чрез мерки по:

- **Специфична цел 1.1.:** Стимулиране на местната икономическа активност и повишаване конкурентоспособността на икономиката в общината;
- **Мярка 1.1.1:** Подкрепа за разработване и внедряване на нови техники и технологии в местните производства, нови производства и нови изделия, свързани с постигане на енергийна ефективност и опазване на околната среда;
- **Мярка 1.1.2:** Подобряване на бизнес средата на територията на община Трявна. Подобряване на достъпа и развитие на информационните и комуникационните технологии в областта на услугите;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- **Мярка 1.1.3:** Развитие и подпомагане на ПЧП с цел стимулиране на бизнеса, насърчаване на сдружаването, кооперирането;
- **Мярка 1.1.4:** Привличане, задържане и разширяване на „високотехнологични“ инвестиции в местната икономика
- **Специфична цел 1.2:** Инвестиции за развитие на човешките ресурси и разширяване на възможностите за социална и трудова реализация
- **Мярка 1.2.1:** Оптимизиране на системата за образование, професионално обучение, квалификация и преквалификация в съответствие с потенциала на социално – икономическото развитие на общината;
- **Мярка 1.2.2:** Развитие на предприемачеството и насърчаване на възможностите за алтернативни доходи;
- **Мярка 1.2.3:** Разработване на отворени системи за обучение, регулиращи професионалната подготовка според нуждите на регионалния пазар на труда, съвместно със социално икономическите партньори;
- **Мярка 1.2.4:** Повишаване на трудовата заетост и намаляване на бедността чрез участие в национални и международни програми и проекти
- **Специфична цел 1.3:** Подобряване ефективността и конкурентоспособността на селското и горско стопанство в община Трявна, постигане на неговото устойчиво развитие, подобряване стандарта на живот в селските райони и създаване на нови възможности за заетост
- **Мярка 1.3.1:** Балансирано управление на горите;
- **Мярка 1.3.2:** Подобряване икономическата стойност на горите и горските продукти;
- **Мярка 1.3.3:** Ефективно ползване и поддържане в добро състояние на земеделските земи;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инициатива в полза на
инвестициите в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

- **Мярка 1.3.4:** Развитие на модерно земеделие и животновъдство, вкл. и на алтернативни производства;
- **Мярка 1.3.5:** Подкрепа на млади фермери;
- **Мярка 1.3.6:** Подпомагане на фермерите да се приспособят към нарастващите изисквания на стандартите на ЕС;
- **Мярка 1.3.7:** Разнообразяване на селската икономика и подобряване условията на живот и труд на заетите в земеделието и на живеещите в селските райони

Тъй като ОПР на община Трявна не определя целеви стойности на индикаторите за изпълнение на приоритетите, последващата оценка по отношение степента на постигане на *Приоритет 1*, е базирана на следните количествени индикатори:

- Нетни приходи от продажби на предприятията на човек от населението, *графика 6*;
- Средна годишна работна заплата, **Error! Reference source not found.***графика 8*;
- Коефициент на безработица, *графика 9*.
- Привлечени чуждестранни инвестиции, *графика 10*

Прегледът на мерките, реализирани по стратегическите цели на *Приоритет 1* показва, че за периода е осъществено прилагане на мерки за иновативно развитие и подкрепа за изследователска и развойна дейност в МСП, както и тези за насърчаване използването на съвременни технологии в бизнеса в сравнително ограничен мащаб. Осъществени са 5 проекта от частни фирми, финансирани от ОПРЧР и ОПРКБИ. В оценката на приоритета е включен и приноса на ПРСР по отношение финансиране на земеделски и горски производители на територията на общината. Въпреки ограничения брой на финансираните проекти, **делът на финансовия ресурс, привлечен за изпълнението на Приоритет 1 е 5% от общата стойност на вложения ресурс за осъществяване на ОПР.** Този ресурс, въпреки че е значително по-нисък в абсолютна

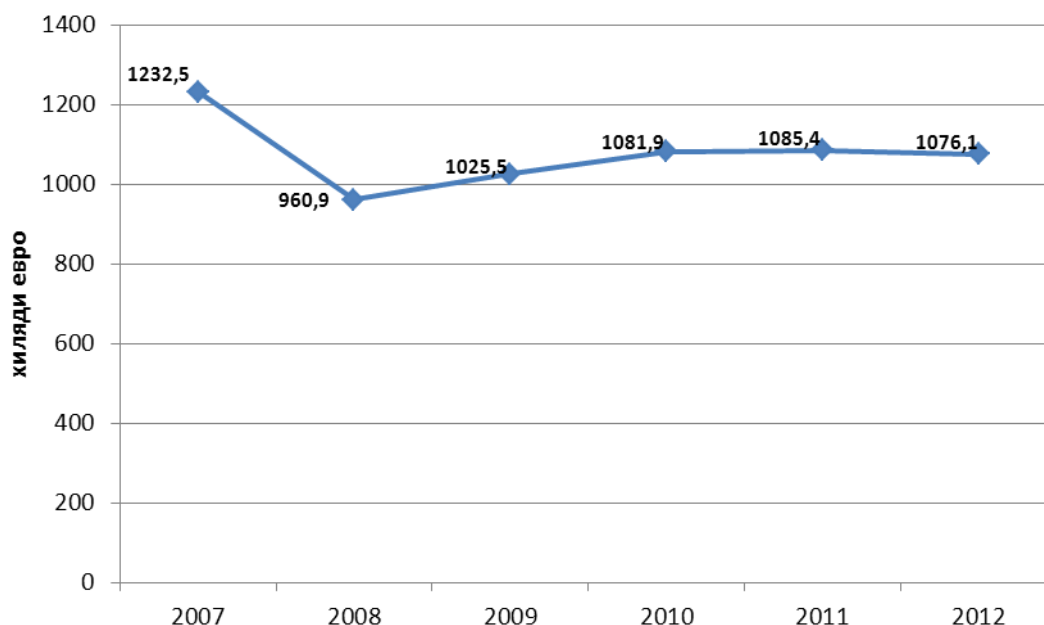
проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

стойност от планирания, **като дял отговаря на планираното в индикативната финансова таблица** на ОПР (5,5% от общата стойност на ресурса за периода).

Индикаторите, с помощта на които са оценени промените в икономическото състояние на община Трявна показват, че **е налице възстановяване на последствията от икономическата криза**, проявила се през 2008 – 2009 г. Активността на общинската икономика нараства малко над нивата от 2007 и 2008 г., но все още обемът ѝ остава значително по-нисък от средните нива за страната. Наблюдава се устойчив темп на нарастване на средната годишна работна заплата в община Трявна, но **нарастването на заплатата намалява темпа си на растеж спрямо средната стойност за страната**.

В община Трявна нивото на безработица е под средното за страната, като скоростта на нарастване и забележимо по-ниска отколкото тази на областно и национално ниво.

графика 10. Чуждестранни преки инвестиции в нефинансовия сектор в Община Трявна през периода 2007-2012 г., [хил. лв.]

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Привличането на стратегически чуждестранни инвестиции остава на същото ниво, като е преодолян резкия спад (2008) породен настъпилата икономическа и финансова криза.

По отношение на подкрепата за селскостопанския сектор (*Специфична цел 1.3*), наличните данни не позволяват цялостен анализ, поради липсата на систематизирана информация за получената от ПРСР подкрепа в частния сектор. Данните от информационната система за администриране и контрол (ИСАК) показват, че за периода бенефициенти (кооперации, търговски дружества и земеделски производители) са получили над 2,5 милиона лева, което представлява основната част от финансовия ресурс, насочен към постигане целите на Приоритет 1.

Темповете на промени в нивото на активност на общинската икономика в сравнение със средните стойности за страната се запазват. Постигнат е положителен резултат по отношение преодоляване на негативните тенденции, предизвикани от икономическата и финансова криза и създаване на възможност за продължаване на икономическото развитие на общината през следващия планов период.

3.2. Приоритет 2: Развитие на устойчив туризъм на основата на природните дадености, културно-историческото наследство и съхранени традиции на общината

Приоритет 2 предвижда осъществяване на мерки за развитие на устойчив туризъм в общината. *Приоритет 2* се реализира чрез мерки по:

- **Специфична цел 2.1.:** Опазване и подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура:
- **Мярка 2.1.1:** Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инициатива за растеж и заетост
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- **Мярка 2.1.2:** Опазване и валоризиране на природното и културното наследство и обвързването му с развитието на туризма;
 - **Мярка 2.1.3:** Създаване на нови и промоциране на вече съществуващите атракции и възможности за ангажиране на свободното време на туристите;
 - **Мярка 2.1.4:** Устройствено планиране на развитието на туризма в общината;
 - **Мярка 2.1.5:** Насърчаване на съпътстващите услуги, подпомагащи развитието на туризма;
 - **Мярка 2.1.6:** Организиране на културни събития и провеждане на фестивали.
- **Специфична цел 2.2:** Прилагане на ефективна политика за развитие на туристическите ресурси. Развитие и промоциране на туристическия продукт, маркетинг и реклама:
- **Мярка 2.2.1:** Обединяване на съществуващите атракции и продукти в цялостен туристически продукт;
 - **Мярка 2.2.2:** Развитие на специализиран и алтернативен туризъм;
 - **Мярка 2.2.3:** Организиране на ефективно туристическо обслужване;
 - **Мярка 2.2.4:** Информационно и маркетингово обезпечаване на туристическия продукт. Обучение и квалификация на управленския и обслужващ персонал в областта на туризма;
 - **Мярка 2.2.5:** Ефективен маркетинг и реклама на туристическия продукт.

Туризмът се разглежда като важен фактор за развитието на община Трявна, а в разглеждания период се наблюдава **напредък** по отношение на постигнатите икономически резултати. Статистическите данни показват, че броят на реализираните нощувки на територията на общината нарастват (след рязък спад през 2010 г.) и през 2012 г. достигат най-високата стойност през наблюдавания шест годишен период (над

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инициатива в полза на

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

62 хиляди нощувки). Сравнително устойчив остава обема на реализираните приходи от нощувки при слабо променящ се брой легла на територията на общината, но при намаляващ брой на леглоденонощиата (т.е. на времето, през което местата за настаняване работят).

В същото време осигурената **подкрепа** за развитието на сектора е по-значима в края на разглеждания период. Един от значимите проекти, финансирани в рамките на план приключва в началото на 2014 г. и е насочен изцяло към възстановяване и социализиране на архитектурни обекти в Централната градска зона - подобряване състоянието на къщите – музеи, паметници на културата, извършване на консервационно-реставрационни работи по екстериора на обектите, обемно сигниране на зоната със съвременни аудио-визуални средства /”Звук и Светлина”/; обогатяване пространствата със специализирани обеми и атракции. С реализацията на проекта ще се постигне обединено предлагане на отделните атракции в единен местен туристически продукт. **Въздействието на резултатите от този проект върху развитието на туризма в общината се очаква да се отрази положително върху разглежданите показатели за развитие на сектора в следващите години.**

Приоритет 2 може да бъде оценен като **подкрепен в съществена степен чрез финансови ресурси в рамките на ОПР на община Трявна**. Привлечените над три милиона лева в рамките на ОПРР представляват малко над 6% от общата стойност на реализираните в обхвата на ОПР мерки. Въпреки това, тази сума е **по-малка от планирания в индикативната финансова таблица дял за Приоритет 2** от над 16%.

Като съществен може да се определи напредъка по мярка 1 и 2 на Специфична цел 1 на Приоритет 2. Предвид ограничените времеви възможности за реализация на проекти по различните мерки, потенциалът за задоволително изпълнение на Приоритет 2 в рамките на следващия програмен период до 2020 г. е значителен.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Оперативна програма „Административен капацитет“
Инициатива в подкрепа на

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

3.3. Приоритет 3: Изграждане и подобряване на техническата инфраструктура, осигуряваща условия за устойчив растеж и заетост

Реализирането на *Приоритет 3* е свързано с подкрепа на развитието на техническата инфраструктура. Приоритет 3 се реализира чрез мерки по:

- **Специфична цел 3.1.:** Осъвременяване на градоустройствената основа на населените места
- **Мярка 3.1.1:** Усъвършенстване на териториалното устройство и плановата обезпеченост
- **Специфична цел 3.2.:** Реконструкция, модернизация и развитие на техническата инфраструктура и подобряване на предоставените услуги
- **Мярка 3.2.1:** Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова транспортна инфраструктура;
- **Мярка 3.2.2:** Рехабилитация на съществуващата и изграждане на нова ВиК мрежа;
- **Мярка 3.2.3:** Усъвършенстване на енергийната инфраструктура, енергийни мрежи, подобряване на енергийната ефективност и развитие на възобновяеми енергийни източници;
- **Мярка 3.2.4:** Развитие на телекомуникациите;
- **Мярка 3.2.5:** Превенция на риска, чрез изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища и предпазване от наводнения.
- **Специфична цел 3.3.:** Опазване на околната среда и актуализиране на системата за управление на отпадъците
- **Мярка 3.3.1:** Изграждане и рехабилитация на екологичната инфраструктура;
- **Мярка 3.3.2:** Осъвременяване на системата за управление на отпадъците;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Европейски социален фонд
Инициатива в полза на
човеките в Европа

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- **Мярка 3.3.3:** Съхраняване биологичното разнообразие на територията на общината и управление на защитените територии;
- **Мярка 3.3.4:** Въвеждане на системи за превенция, контрол и последващи действия за опазване на околната среда;
- **Мярка 3.3.5:** Обезвреждането на отпадъчните води на територията на общината чрез изграждане на ПСОВ.

Не се наблюдава напредък по изпълнение на Специфична цел 3.1. Осъвременяване на градоустройствената основа на населените места.

Значим напредък се наблюдава по отношение на подобряване на инфраструктурата в общината – транспортна инфраструктура, водоснабдителните и канализационните системи, изграждане и укрепване на дребномащабна инфраструктура за предотвратяване на свлачища и предпазване от наводнения, депониране на отпадъци - Специфична цел 3.2 и Специфична цел 3.3. Финансиране за изпълнението на тези две специфични цели е осигурено преимуществено от ПРСР, ОПОС и ОПРР, като следва да се отбележи, че най-големият във финансово изражение проект, който ще окаже въздействие върху екологичната инфраструктура на община Трявна се изпълнява в партньорство с община Габрово. Съответно финансовият ресурс, с който той се изпълнява, не следва да се разглежда като присъщ цялостно на община Трявна, въпреки фигурирането му в направените изчисления.

От изключително значение за развитието на общината, за подобряване качеството на живот и развитие на бизнеса, вкл. и в сектора на туризма е осъществяваното изграждане на пречиствателна станция за отпадъчни води – гр. Трявна и довеждащ колектор към нея, което трябва да приключи до края на 2014 г.

Водоснабдителните системи за питейна вода в община Трявна обслужват 99% от населението. Въпреки това анализът на Актуализирания ОПР идентифицира като проблеми в сектора недостига на питейна вода и свързания с това сезонен режим, както и лошо качество на водата поради липса на пречиствателна станция за питейни води.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Тези проблеми не са адресирани и съответно преодолени чрез изпълнението на проекти в разглеждания планов период.

Съществени фактори, които следва да бъде отчетен при оценка постигането на целите в областта на техническата инфраструктура, са териториално-устройствения и демографския профил на общината. Община Трявна е съставена от 106 населени места – град Трявна и град Плачковци и 104 села. В периода 2006 – 2013 г. няма промени в състава на общината.

Прегледът на данните от последното преброяване на населението през 2011 г. обаче показва, че всички 104 села са с население под 50 човека (само в 2 от селата са регистрирани 51 и съответно 52 жители). В 41 села не е регистриран нито един живеещ, в 11 села е регистриран по 1 жител. Въпреки това, данните сочат, че голяма част от населените места се оживяват през топлите месеци на годината, като имотите се ползват основно за почивка както от собственици, живеещи в общината, така и от туристи. Тези особености следва да бъдат предвидени при анализа на състоянието и нуждите от публични услуги, предоставяни от общината и други доставчици (транспортна достъпност, снабдяване с вода, електроенергия, достъп до здравеопазване, снабдяване със стоки от първа необходимост и др.) за целите на подготовката на ОПР на община Трявна за периода 2014 – 2020 г.

Оценката на вложените ресурси показва, че за изпълнението на **Приоритет 3 са насочени най-голям дял от финансовите средства през периода** – те представляват над 70% от целия ресурс, осигурен за изпълнение на ОПР, при планиран дял на приоритета от 56% съгласно индикативната финансова таблица. Както беше посочено по-горе, следва да се има предвид, че във формирането на този дял участва и цялата сума на проекта за изграждане на регионално депо за ТБО в Община Габрово, което ще обслужва общините Габрово и Трявна. **Към осъществяването на Приоритет 3 са насочени и 80% от средствата с източник различен от фондове на ЕС – държавен и общински бюджет и други източници.**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Устойчиво развитие
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на *Приоритет 3* се характеризира с различен интензитет. Не е регистриран напредък по изпълнение на Специфична цел 3.1. Изпълнението на Специфична цел 3.2 и Специфична цел 3.3 може да се оцени като значимо.

3.4. Приоритет 4: Подобряване условията на живот и качеството на жизнената среда в общината

Реализирането на *Приоритет 4* е свързано с подобряване условията на живот и качеството на жизнената среда в общината. Приоритет 4 се реализира чрез мерки по:

- **Специфична цел 4.1.:** Интегрирано градско възстановяване, развитие и благоустрояване на населените места
- **Мярка 4.1.1:** Обновяване и благоустрояване на селищната среда, реконструкция и изграждане на обекти за широко обществено ползване /площади, паркинги, паркове, зелени площи, спортни обекти, детски площадки и др.
- **Мярка 4.1.2:** Развитие на устойчив обществен транспорт
- **Мярка 4.1.3:** Обновяване и изграждане на жилищни сгради, социални жилища и енергийна ефективност на сградния фонд
- **Специфична цел 4.2.:** Подобряване, развитие и разширяване на обхвата на здравните и социалните услуги на територията на общината
- **Мярка 4.2.1:** Подобряване на материално-техническата база на социалните и здравни заведения, включително внедряване на мерки за енергийна ефективност и ВЕИ;
- **Мярка 4.2.2:** Подобряване качеството и разширяване обема на социалните и здравни услуги и социалната интеграция
- **Мярка 4.2.3:** Интеграция на уязвимите групи.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Оперативна програма „Административен капацитет“
Инициатива в подкрепа на

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- **Специфична цел 4.3:** Съхраняване и развитие на човешкия потенциал чрез инвестиции в образованието
 - **Мярка 4.3.1:** Модернизация на материално-техническата база на детските и учебните заведения, включително внедряване на мерки за енергийна ефективност и ВЕИ;
 - **Мярка 4.3.2:** Развитие на информационно – комуникационни технологии за предоставяне на съвременни и качествени образователни услуги, ориентирани към нуждите на пазара на труда;
 - **Мярка 4.3.3:** Усъвършенстване на системата за работа с деца със специфични образователни потребности;
 - **Мярка 4.3.4:** Включване на младите хора в процесите на планиране и осъществяване на общинската политика и подкрепа на младежката дейност;
 - **Мярка 4.3.5:** Развитие на творческия потенциал на младите хора по посока на съхраняване на българските традиции и утвърждаване на общочовешките ценности.
- **Специфична цел 4.4:** Запазване и развитие на културните традиции като част от националното и европейското културно разнообразие
 - **Мярка 4.4.1:** Опазване и продължаване на оцелелите фолклорни и обредни традиции и включването им в туристическия продукт на общината;
 - **Мярка 4.4.2:** Обновяване, рехабилитация и реконструкция на материалната база на културните обекти. Развиване и разширяване на атракциите при представянето на културното наследство;
 - **Мярка 4.4.3:** Обогащане на културните прояви и традиции;
 - **Мярка 4.4.4:** Стимулиране на любителското изкуство и превръщане на читалищата в съвременни духовни центрове за разпространение на знания и информация;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

- **Мярка 4.4.5** Изграждане на културни мостове с побратимените на Трявна градове.
- **Специфична цел 4.5:** Развитие на спорта - заниманията със спорт да обхванат по - широк кръг възрастови групи от населението в общината
- **Мярка 4.5.1:** Подкрепа за развитие на спортно – рекреационните дейности на територията на общината
- **Мярка 4.5.2:** Създаване на условия за пълноценно използване на свободното време на младите хора.

Постигането на специфичните цели на *Приоритет 4* може да бъде оценено като значително. В рамките на този приоритет са реализирани едни от най-значимите като финансов ресурс единични проекти – *Специфична цел 4.1* (проект „Възстановяване на многофункционален парк – гр. Трявна“, финансов източник САПАРД, проект „Строително-ремонтни дейности на бл. 1 (бивша поликлиника) към МБАЛ „Д-р Т. Витанов“, финансов източник проект „Красива България“), *Специфична цел 4.2* (проект „Разширение на Център за възрастни хора с увреждания“, проект „Благоустройство на Дом за стари хора“, финансов източник „Красива България“, проект „Изграждане на дневен център за възрастни хора с увреждания – гр. Трявна“, финансов източник СИФ, проект „Нова възможност за обществена солидарност“, финансов източник ОПРЧР), *Специфична цел 4.3* (проект „Инвестиция за устойчиво бъдеще на Община Трявна чрез прилагане на мерки за енергийна ефективност в образователна инфраструктура“, финансов източник ОПРР), *Специфична цел 4.4* (проект „Трявна – градът, в който се ражда красота“, финансов източник ОПРР), *Специфична цел 4.5* (проект "Подкрепа за осигуряване на нови възможности за отдих и спорт в Община Трявна, чрез подобряване и изграждане на обществени центрове", финансов източник ПРСР).

Мерките, успешно осъществени в рамките на *Приоритет 4*, обхващат значими сфери, свързани с отдиха на гражданите, здравеопазването и социалните услуги, образованието, културата и спорта. На практика, това са областите, които в най-голяма

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Икономически растеж
Заетост и социална справедливост

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

степен формират качеството на средата на живот, което гражданите на община Трявна оценяват като средно и добро²².

Оценката на вложените ресурси показва, че за изпълнението на **Приоритет 4 също са насочени значим дял от финансовите средства през периода** – те представляват 30% от целия ресурс, осигурен за изпълнение на ОПР, при планиран дял на приоритета от 21,6% съгласно индикативната финансова таблица. **Към осъществяването на Приоритет 4 са насочени и 20% от средствата с източник различен от фондове на ЕС – държавен и общински бюджет и други източници.**

Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на Приоритет 4 може да се оцени като значимо.

3.5. Приоритет 5: Развитие на институционалния и административен капацитет

Реализирането на *Приоритет 5* е свързано с прозрачно и достъпно управление. развитие на качествени административни услуги за гражданите и бизнеса в общината. *Приоритет 5* се реализира чрез мерки по:

- **Специфична цел 5.1.:** Прозрачно и достъпно управление. развитие на качествени административни услуги за гражданите и бизнеса
- **Мярка 5.1.1:** Развитие и пълноценно използване на възможностите на електронното управление /е-управление/. Подобряване на достъпа и развитието на информационните и комуникационни технологии в областта на публичните услуги и услугите за бизнеса;

²² „Над 55% от анкетираните оценяват качеството си на живот като средно и добро (оценки 3 и 4 от скала от 1 до 5)“. Данни от проучване, проведено в рамките на проект “Ефективна координация за стратегическо планиране и мониторинг на регионалното развитие на област Габрово”, финансиран от ОПАК

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Икономически растеж и
заетост в Европа

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

- **Мярка 5.1.2:** Изграждане и поддържане на информационни и комуникационни мрежи и системи за административното управление;
- **Мярка 5.1.3:** Внедряване и прилагане на съвременни технологии за архивиране и съхранение на документацията в общинската администрация;
- **Мярка 5.1.4:** Създаване на единна информационна връзка между Община Трявна и малките населени места в общината.
- **Специфична цел 5.2.:** Стимулиране развитието на информационното общество
- **Мярка 5.2.1:** Развитие на системи, базирани на технологията "електронна община" с три компонента: население-администрация; бизнес-администрация; администрация-администрация.
- **Мярка 5.2.2:** Подобряване достъпа до и развитието на он-лайн публични и бизнес услуги
- **Мярка 5.2.3:** Информирание за възможностите за кандидатстване и финансиране по различни програми и фондове.

За постигането на заложените в Приоритет 5 цели в рамките на ОПР на община Трявна са подготвени два проекта - “Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна” (финансов източник ОПАК) и „Изграждане на информационен център за мобилни услуги и съвети за гражданите и бизнеса в община Трявна“ (финансов източник ПРСР). Към февруари 2014 г. и двата проекта са в процес на изпълнение, като този, свързан с изграждане на информационен център за услуги следва да бъде приключен към средата на 2015 г.

Предвид заявените Специфични цели на приоритета, както и планираните мерки, осъществяваните проекти и осигурения финансов ресурс, който е под 1% от общо осигурения финансов ресурс на плана, **изпълнението на Приоритет 5 може да бъде оценено като ограничено.**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инициатива за растеж и заетост
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на *Приоритет 5* може да се оцени като добро.

3.6. Приоритет 6: Международно сътрудничество и европейска интеграция

Реализирането на *Приоритет 6* е свързано с развитието на международното сътрудничество и европейската интеграция общината. *Приоритет 6* се реализира чрез мерки по:

- **Специфична цел 6.1:** Развитие потенциала на община Трявна чрез международно сътрудничество, за активно интегриране в ЕС
 - **Мярка 6.1.1:** Обмен на ноу-хау и най-добри практики;
 - **Мярка 6.1.2:** Развитие на сътрудничеството за европейско териториално сближаване;
 - **Мярка 6.1.3:** Укрепване на капацитета и подобряване на координацията за управление на средствата от Структурните фондове на ЕС;
 - **Мярка 6.1.4:** Насърчаване на международните контакти и партньорства за постигане на ново качествено ниво на туризма в общината.
- **Специфична цел 6.2:** Насърчаване на международното партньорство и инициативи
 - **Мярка 6.2.1:** Установяване и поддържане на международни партньорства;
 - **Мярка 6.2.2:** Изграждането на регионални и местни партньорства за развитие
 - **Мярка 6.2.3:** Инициране и осъществяване на културни и спортни прояви, включително изложби, конкурси, изложения и други с международен характер за съхраняване и популяризиране на културно-историческото наследство

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в областта

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Община Трявна осъществява дейности по международното сътрудничество и европейската интеграция чрез членството на град Трявна в Сдружение на побратимени градове „Дузлаж“, партньорствата си с град Винаца, БЮРМ, град Петриня, Хърватска, град Осиповичи, **Беларус.**

Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на *Приоритет 6* може да се оцени като силно добро.

4. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси за периода 2007 – 2013 г.

Определените в ОПР на община Трявна икономически и финансови механизми за реализацията на плана, по източници, включват:

- Национално финансиране от публични източници, в т.ч. републиканския бюджет и общинските бюджети;
- Фондове и програми на ЕС;
- Частни финансови ресурси (местни физически и юридически лица, граждански организации и др.);
- Международни финансови институции, международни програми.

Актуализираният ОПР на община Трявна определя в индикативната финансова таблица общ размер на финансовите ресурси, необходими за реализиране на приоритетите на плана в периода 2007 – 2012 г.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

таблица 2. Индикативно разпределение на финансовите ресурси по източници, [хил. лв.]

1	Общо финансиране (в хил. лева) 3	Национално съфинансиране					Европейски съюз			Друго безвъзмездно финансиране 13
		Общо 4	Държавно			Частно 8	Общо 9	Структурни фондове 11	Кохезионен фонд 12	
			Общо 5	Републикански бюджет 6	Общински бюджет 7					
Приоритет 1	8 728	3 268	1 712	1 047	413	1 556	5 662	5 662	0	50
Приоритет 2	26 251	11 771	10 546	7 203	2 623	725	14 800	14 800	0	900
Приоритет 3	89 647	17 687	17 657	16 120	1 537	30	61 800	27 300	34 500	10 160
Приоритет 4	34 501	5 637	5 422	2 700	2 722	215	14 934	14 934	0	13 930
Приоритет 5	440	240	240	80	150	10	0	0	0	170
Приоритет 6	160	60	60	20	40	0	50	50	0	50
ОБЩО	159 727	38 663	35 637	27 170	7 485	2 536	97 246	62 746	34 500	25 260

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Инициатива в действие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Финансовият принос на ПРСР за развитието на община Трявна е съществен, както по отношение обновяването на междуселищните транспортни връзки, така и са социалната инфраструктура в селските зони в района. Съществен е приноса и на директните плащания към земеделските стопани.

За мерките, свързани с изпълнението на ОПР на община Трявна, в периода 2007-2013 г., реализирани със средства от държавния бюджет и от бюджета на общината, информация е събрана чрез Поименните списъци на капиталови разходи за 2009 – 2013 година на община Трявна - първоначален план, уточнен годишен план и отчет. Направено е аналитично обвързване на посочените в списъците проекти с приоритетите на ОПР на община Трявна. Данните позволяват разпределянето на вложения финансов ресурс по източници – републикански бюджет, общински бюджет, други.

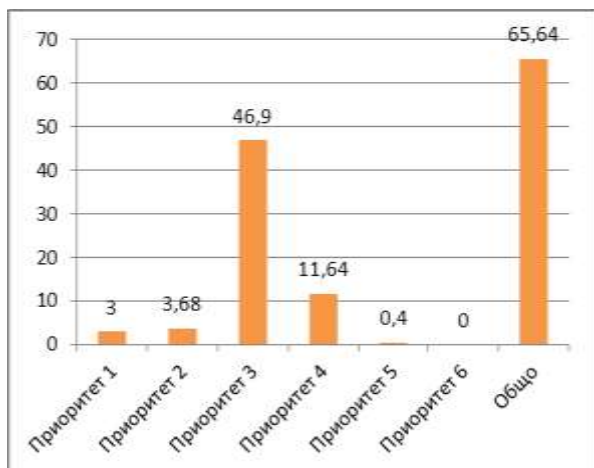
За мерките, реализирани със средства от международни финансови институции, както и за частните инвестиции, липсва систематизирана информация, която да позволява тяхното обвързване с целите и приоритетите на плана.

От размерът на данните за договорените средства по оперативните програми (ЕС и национално съфинансиране) и ПРСР и директни плащания – 65,6 млн. лв., може да бъде направен извод, че общият размер на средствата, осигурени за реализация на ОПР на община Трявна за периода до 2013 г., е **около 40% от планирания ресурс**, определен в индикативната финансова таблица – 159,7 млн. лв. Предвид късното стартиране на националните ОП и ПРСР за периода 2007 – 2013 г. **постигнатото финансово осигуряване на процесите на регионално развитие в община Трявна е задоволително.**

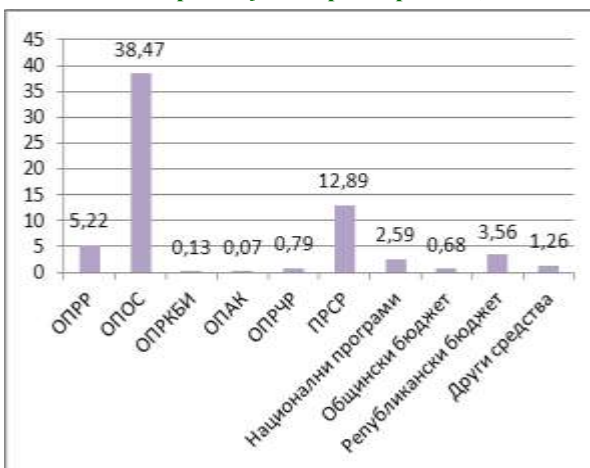
Приносът на оперативните програми, финансирани от ЕФРР, ЕСФ, КФ и ЕЗФРСР за изпълнението на приоритетите на ОПР на община Трявна е оценен въз основа на аналитично разпределение на договорените финансови ресурси по източници спрямо приоритетите на плана.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

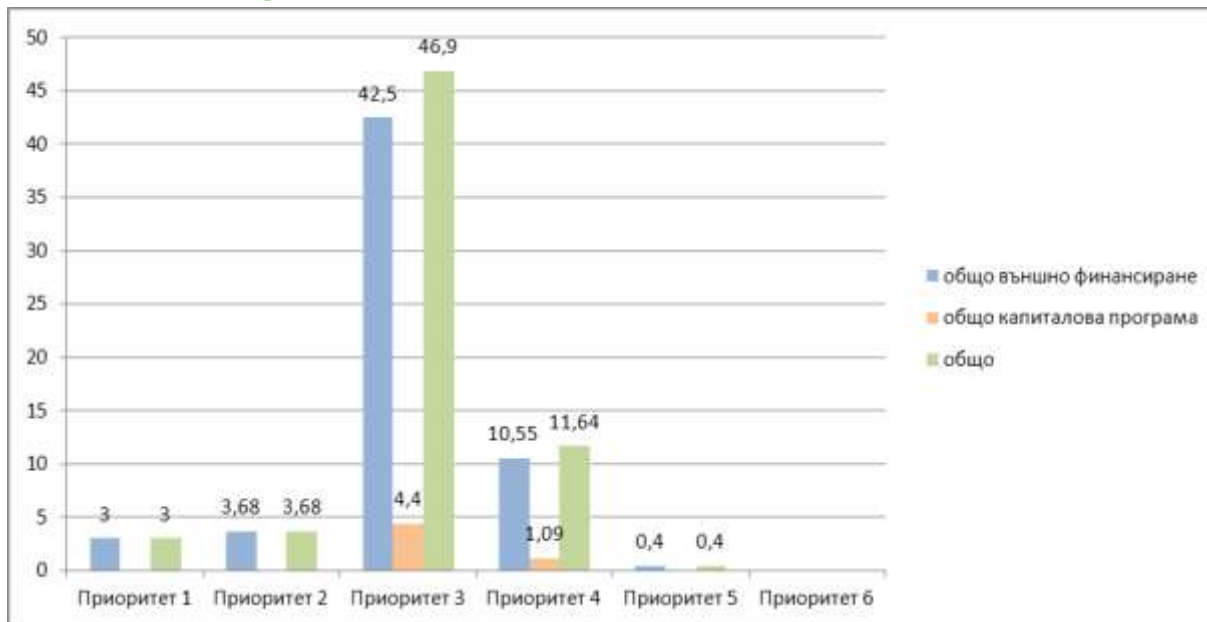
графика 11. Разпределение на договорените средства по приоритети на ОПР на община Трявна, [млн. лв.]

графика 12. Финансов принос на оперативните програми и ПРСР, републикански и общински бюджет за постигане приоритетите на ОПР на община Трявна [договорени средства, млн. лв.]

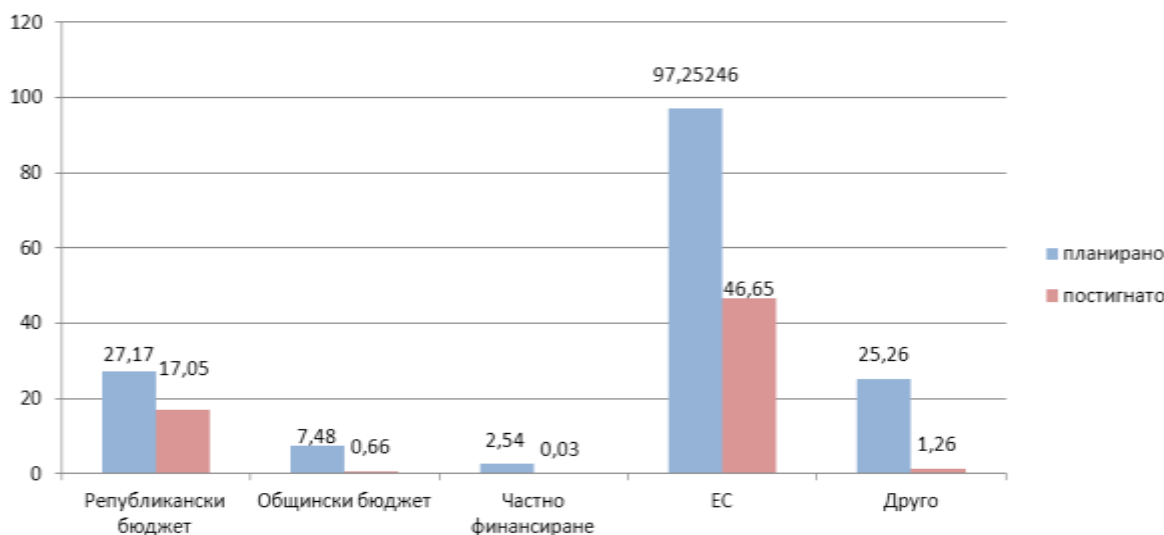

графика 13. Разпределение на договорените средства по източници (външно/бюджетно финансиране) в община Трявна, [млн. лв.]

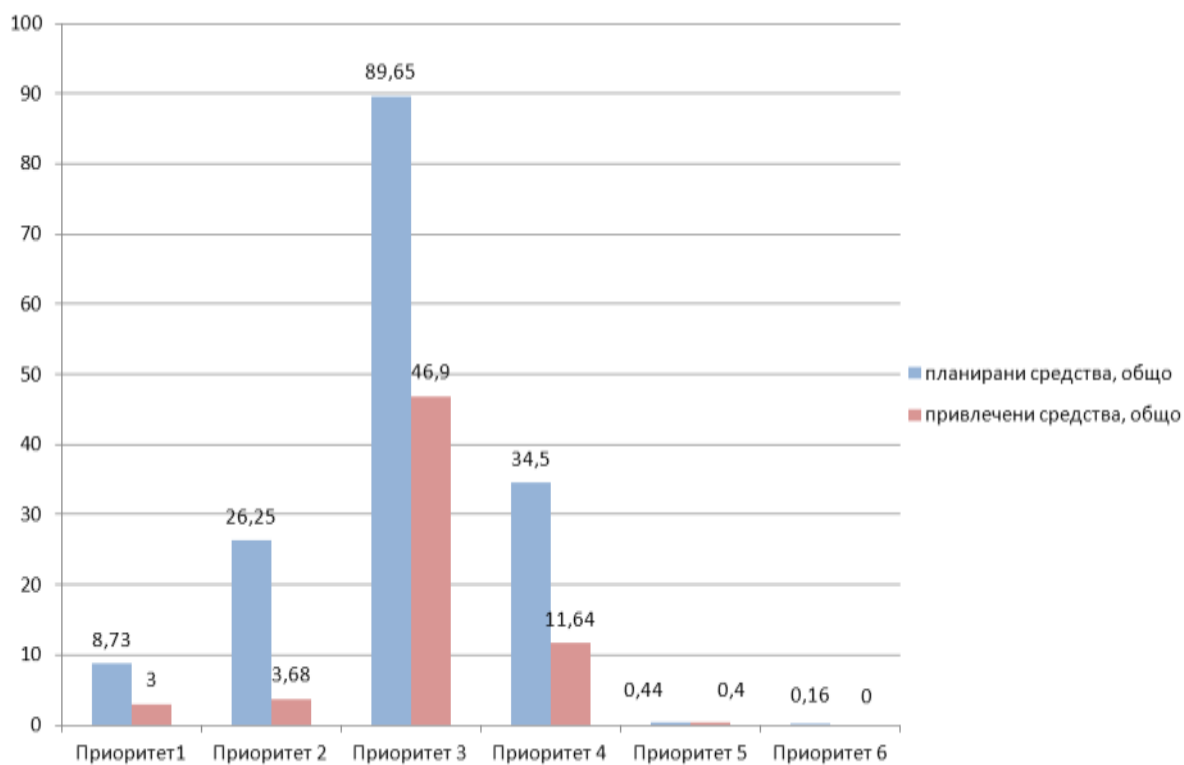

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 14. Планирани и привлечени средства по източници, [млн. лв.]

графика 15. Планирани и привлечени средства по приоритети на ОПР, [млн. лв.]

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Устойчиво развитие
Инвестиции в хората

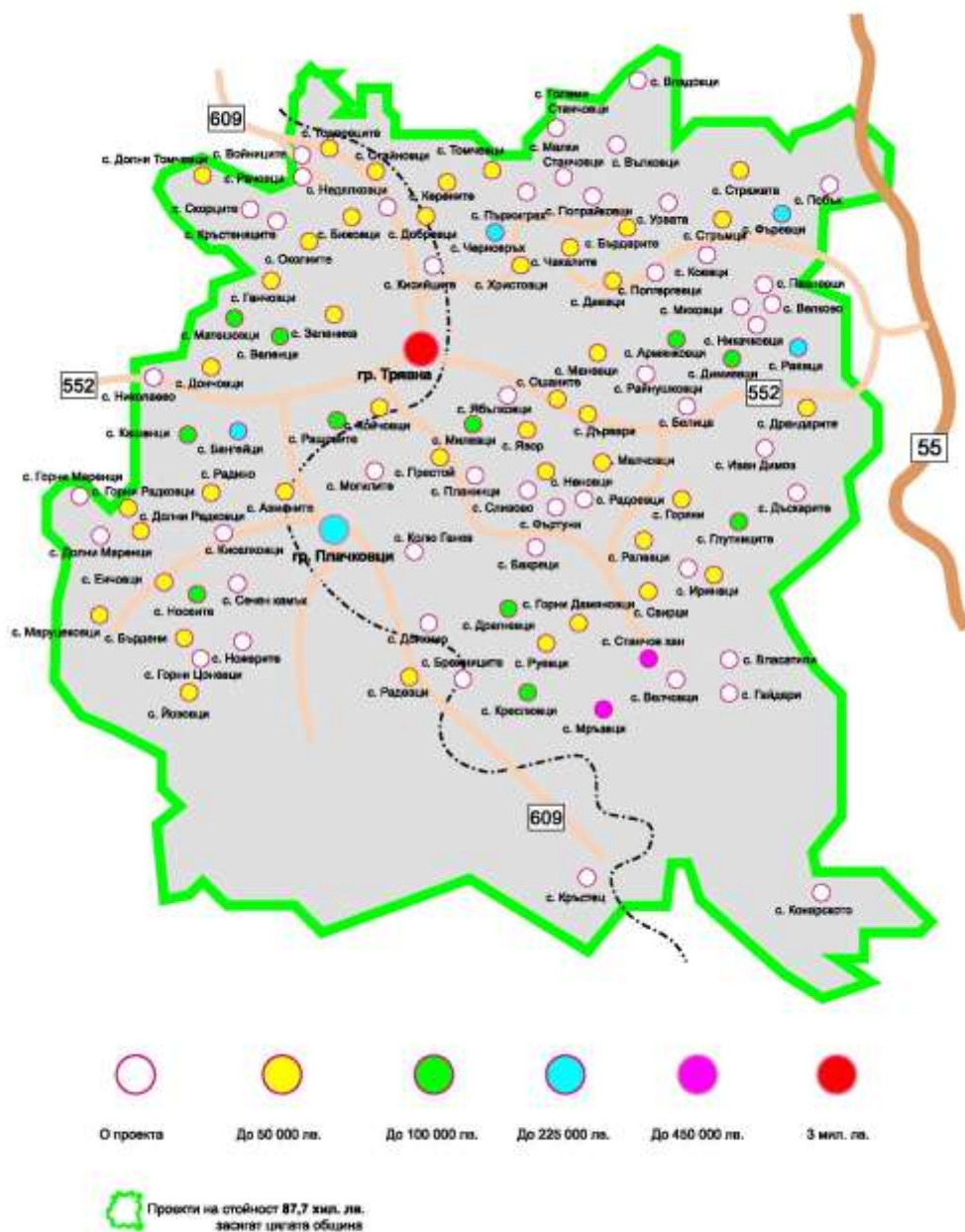
проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

Сравнението на привлечените средства по приоритети на ОПР с тези, планирани в индикативната финансова таблица потвърждава общата оценка за степента на изпълнение на приоритетите на плана.

Разпределението на броя на реализираните проекти и използваните ресурси в обхвата на ОПР на община Трявна за периода 2007 – 2013 г. е представено на показаните схеми.

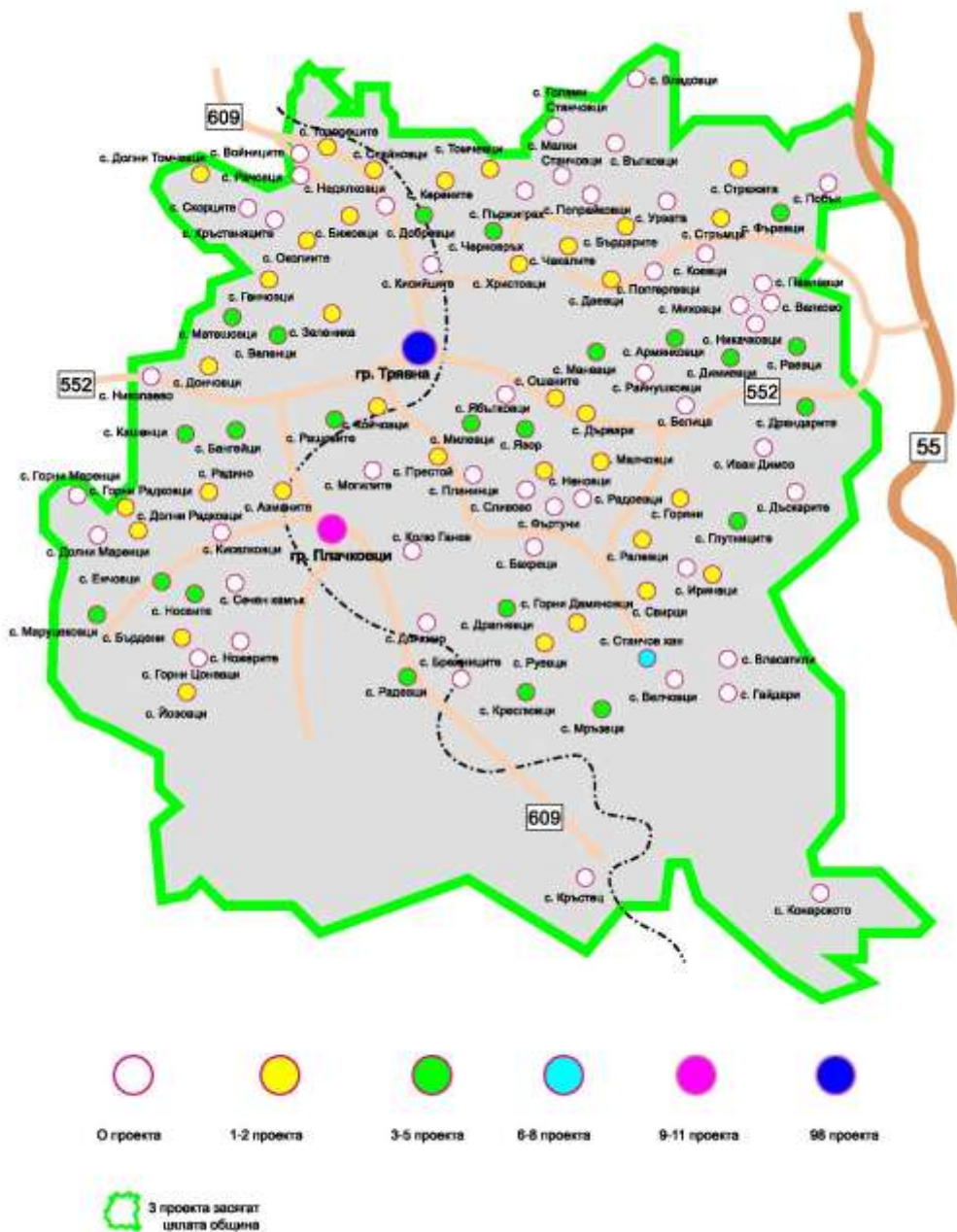
Анализът показва, че финансовия ресурс от държавния и общинския бюджет (годишни капиталови програми) е насочен както към центъра на общината, така и към малките населени места. Ясно е разграничено насочването на финансов ресурс, привлечен и от фондовете на ЕС по населени места в общината. Данните показват, че е налице сравнително балансиран подход на разпределението, особено при отчитане на демографския фактор на територията на община Трявна.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

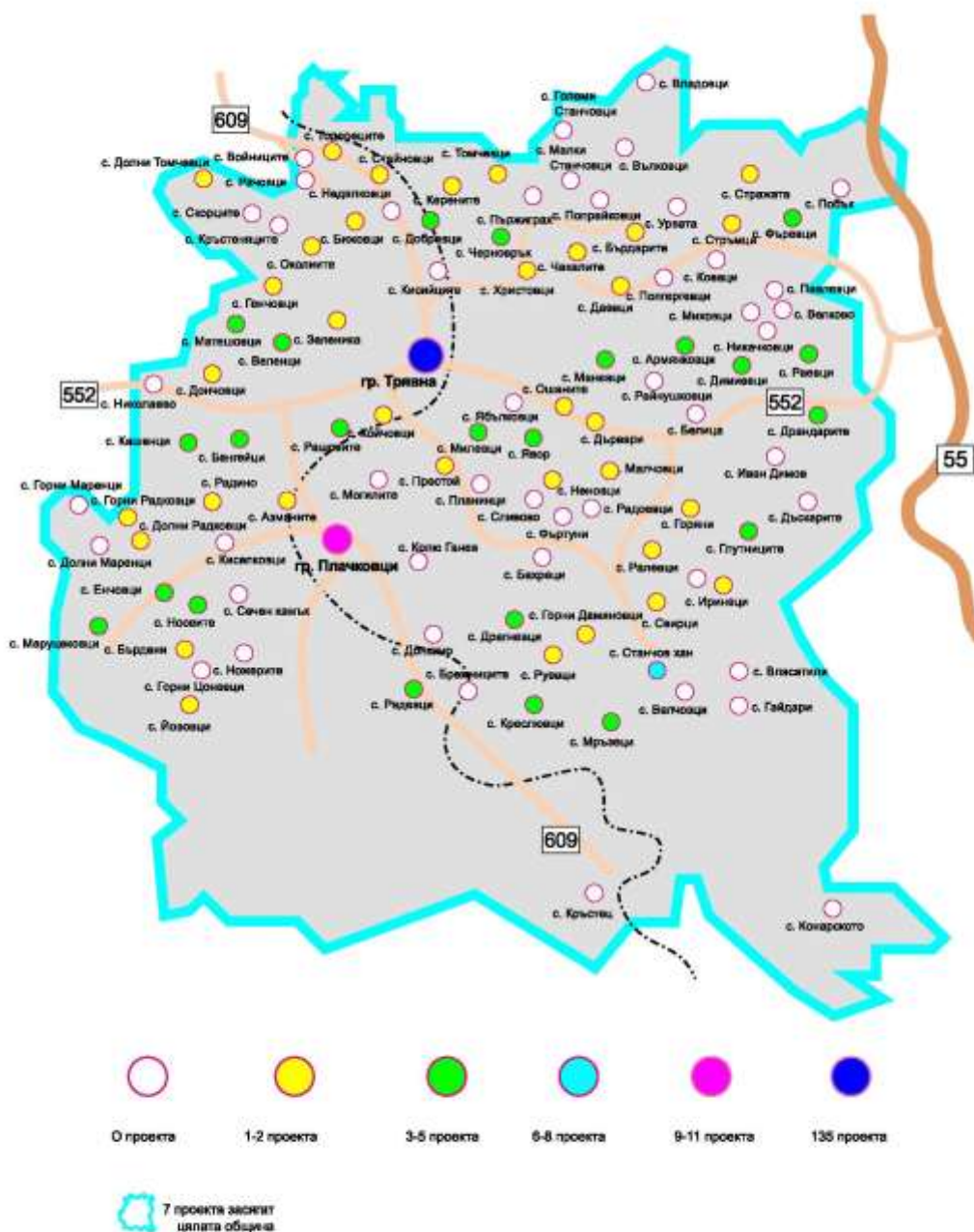
графика 16. Разпределение на финансовия ресурс от годишни капиталови програми по населени места за периода 2009 – 2013 г.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

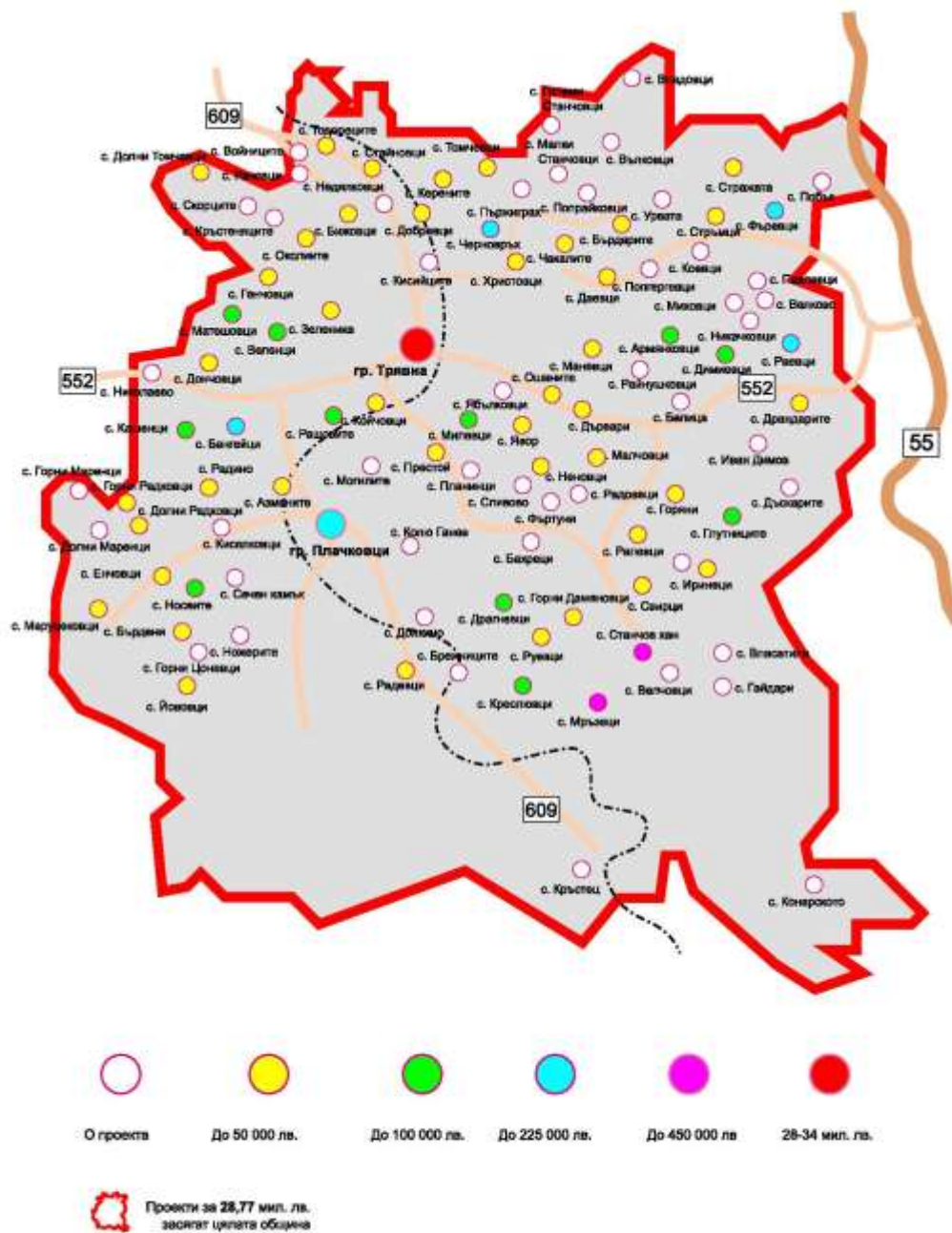
графика 17. Разпределение на брой проекти от годишни капиталови програми по населени места за периода 2009 – 2013 г.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 18. Разпределение на общия брой проекти, финансирани от всички източници по населени места за периода 2009 – 2013 г.

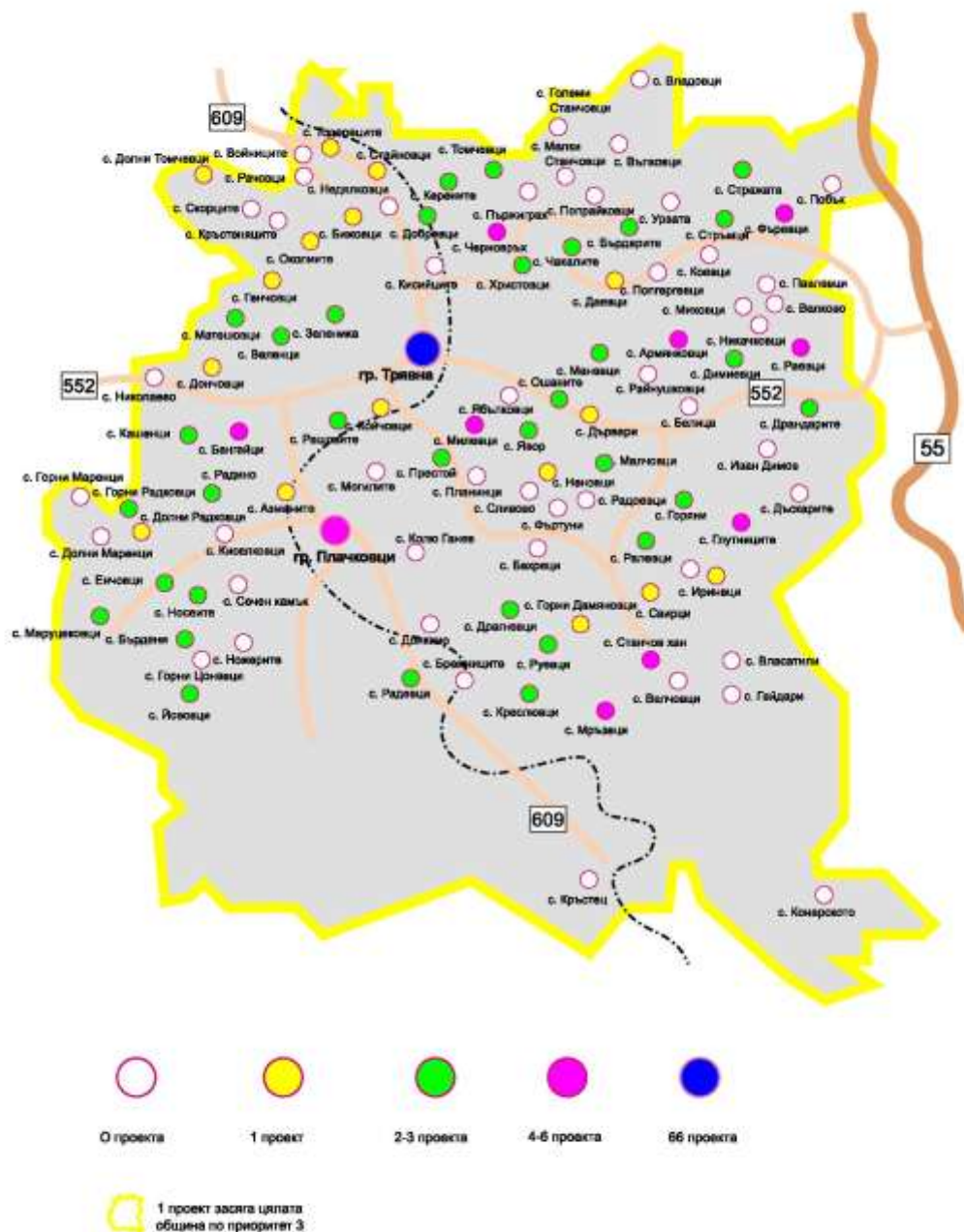
проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 19. Разпределение на общия привлечен финансов ресурс по населени места за периода 2007 – 2013 г.

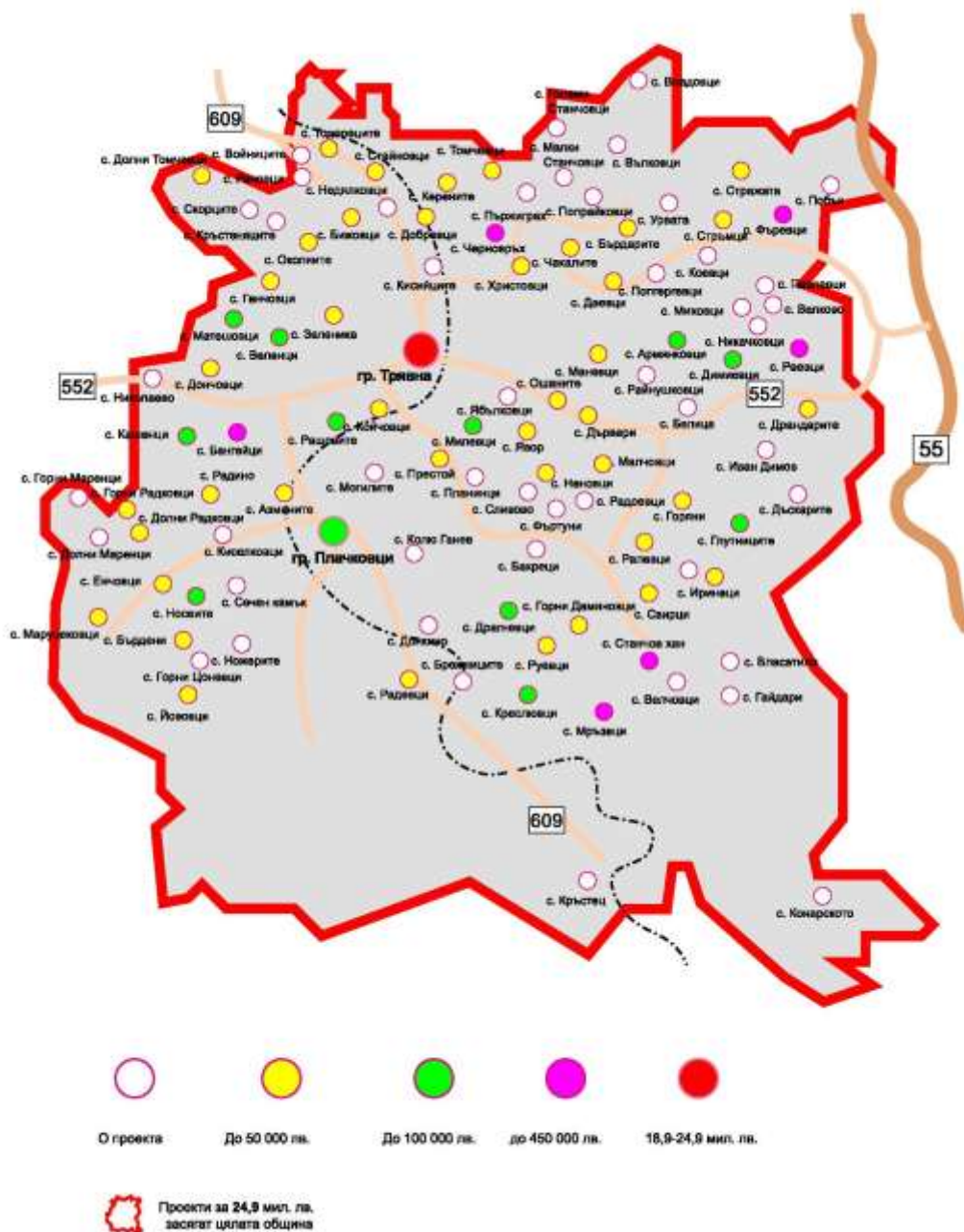
Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
 реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
 чрез Европейския социален фонд

графика 20. Разпределение на общия брой проекти по Приоритет 3 по населени места за периода 2007 – 2013 г.

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

графика 21. Разпределение на общия привлечен финансов ресурс по Приоритет 3 по населени места за периода 2007 – 2013 г.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Устойчиво развитие
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Предвид заключителния етап на реализация на договорените мерки по оперативните програми, съфинансирани от ЕС и представените данни, е налице възможност за оценка на ефикасността на изпълнението на ОПР на община Трявна.

Проследените ключови икономически индикатори на ниво община и разпределението на договорените средства по приоритети показва, че е **осигуреният финансов ресурс за периода 2007 – 2013 г. е използван ефективно за целите на развитието на община Трявна. Осъществените мерки допринасят за повишаване качеството на живот в общината, като подкрепят и преодоляването на последствията за местната икономика от икономическа и финансова криза в периода 2008 – 2010 г.**

Цялостната оценка на ефикасността на изпълнението на ОПР на община Трявна следва да бъде направена след окончателното приключване на проектите, които са в процес на изпълнение и след края на 2013 г.

5. Обобщена оценка за изпълнението на ОПР на община Трявна

Визията, определена в Актуализирания ОПР на община Трявна за периода 2007 – 2013 г. запазват своята актуалност. **Осъществените в рамките на периода мерки успешно адресират визията в частта ѝ, свързана с устойчивост на местните ресурси, утвърждаване на общината като туристически, културен и духовен център в сърцето на България, в който човек може да учи, работи и живее пълноценно.**

Обобщението на анализа на показателите за изпълнението приоритетите на ОПР на община Трявна показва, че:

- Процесите на развитието на община Трявна за периода 2007 - 2013 г. осигуряват **възстановяване на нивата на растеж в местната икономика след 2010 г.**
- Няма значим напредък в преодоляването на вътрешнообластните различия в област Габрово. **Въпреки положителните тенденции по**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инициатива за растеж и заетост
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

отношение на основните икономически и социални индикатори на община Трявна, техните стойности остават значително по-ниски от средните стойности за областта и страната.

- **Реализацията на целите на *Приоритет 1* може да се оцени като задоволителна предвид на това, че е налице постигнат положителен резултат по отношение преодоляване на негативните тенденции, предизвикани от икономическата и финансова криза и създаване на възможност за продължаване на икономическото развитие на общината през следващия планов период.**
- **Като съществен може да се определи напредъка по мярка 1 и 2 на Специфична цел 1. Предвид ограничените времеви възможности за реализация на проекти по различните мерки потенциалът за задоволително изпълнение на *Приоритет 2* в рамките на следващия програмен период до 2020 г. е значителен.**
- **Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на *Приоритет 3* се характеризира с различен интензитет, но в голямата си част постигането на целите на приоритета може да се оцени като значимо.**
- **Постигането на отделните специфични цели на *Приоритет 4* може да се оцени като значимо.**
- **Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на *Приоритет 5* може да се оцени като добро.**
- **Изпълнението на мерките по отделните специфични цели на *Приоритет 6* може да се оцени като добро.**

В заключение, направеният анализ на изпълнението на ОПР на община Трявна показва, че определената в него рамка на политиката за регионално развитие в общината като цяло се изпълнява чрез инструментите на политиката за сближаване и

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие.

Европейски социален фонд
Инициатива в действие

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

съответното национално съфинансиране, с ограничен принос на държавния и общинския бюджет. Същевременно е ясна необходимостта от по-конкретно адресиране на бъдещите мерки към специфичните икономически и социални проблеми на района, в контекста на общите структурни предизвикателства пред развитието.

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инициатива за растеж и заетост
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

III. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

1. Положителни и отрицателни фактори при изпълнението на ОПР на община Трявна за периода 2007 – 2013 г.

Като положителни вътрешни фактори при изпълнението на плана за развитие могат да бъдат отчетени високата степен на мобилизация на наличния капацитет на администрацията на община Трявна, положителните резултати, постигнати по отношение на развитието на партньорството и включването на заинтересованите страни в процесите на планиране и изпълнение на проектите в рамките на ОПР, както и успешното участие на община Трявна като партньор в някои от най-значимите проекти, изпълнявани на територията на област Габрово.

В разглеждания период като негативни фактори за изпълнението на плана се явяват преди всичко външни такива:

- разминаване във времето на процеса по изготвяне на ОПР 2007 – 2013 г. и изготвянето на националните и регионални документи в системата за регионално развитие (НСРР, Оперативни програми, ПРСР) и липса на информация на първоначалния етап за възможностите и условията за достъп до финансов ресурс от фондовете на ЕС;
- закъсняло стартиране на реалната работа на ОП и ПРСР и наличие на проблеми в системите за управление, които рефлектираха върху сроковете за представяне, оценяване и одобрение на проекти на бенефициентите;
- промени в ЗРР и последваща необходимост от актуализация на стратегическите и планови документи в системата на регионалното развитие, вкл. по отношение на структурата и съдържанието на ОПР;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национална оперативна програма
„Административен капацитет“
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

- отсъствие на публична инвестиционна програма, насочена към дефинираните съгласно ЗРР райони за целенасочени въздействия, в чийто обхват за периода 2007 – 2013 г. попада и община Трявна;
- липса на опит и методическа подкрепа при разработване стратегическите и планови документи, вкл. по отношение на инструментите за тяхното наблюдение, отчитане и оценка;
- липса на координация на национално, регионално и местно ниво между секторните политики, вкл. по отношение на стратегически и планови документи;
- невъвеждане в действие на *Единната информационна система за управление на регионалното развитие* [ЕИСУРР], която следваше да осигури необходимата информационно-технологична платформа за събиране, обработка, съхранение на информация, както за икономическото и социалното състояние на различните териториални нива, така и за изпълнението на мерките за развитие.

От гледна точка на ОПР е необходимо стандартизиране на методологията за описание на териториалния обхват и съответно териториалното въздействие на реализираните мерки, така че информацията относно финансираните проекти, териториалният им обхват и обемът на договорените и изплатените финансови ресурси да могат да бъдат съотнасяни към целите и приоритетите на ОПР на община Трявна.

За осигуряването на обективна основа за оценка на постигането целите на ОПР и приноса му към Областната стратегия за развитие и РПР на СЦР и НСРР, следва да бъде определен ограничен набор от индикатори, описващи икономическото и социалното състояние на ниво община, чието изменение може да бъде ефективно наблюдавано. Индикаторите следва да позволяват сравнение на икономическото развитие на общинско, областно и национално ниво, като част от трябва да са съпоставими с индикатори, използвани за наблюдение на основните насоки на развитие на ниво ЕС. В този смисъл е необходимо при изготвянето на годишните Национални

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Инициатива за растеж и заетост
Инвестиции в хората

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

статистически програми, да бъдат определени данните, които НСИ да събира и обработва за наблюдението на политиката за регионално развитие, включително на съответните териториални нива, включително периодичността за предоставяне на данните. Индикаторите трябва да позволяват изготвянето на оценка на въздействието на осъществяваните мерки, като за проследяване и отчитане на напредъка по отделните приоритети следва да се използват подходящи индикатори за резултат.

2. Препоръки за разработване на ОПР на община Трявна за периода 2014 – 2020 г.

Визията, определена в ОПР на община Трявна запазват своята актуалност. Рамката на **приоритетите**, като цяло съответстват на проблемите и нуждите на община Трявна. Същевременно е необходимо по-ясно обвързване между целите и приоритетите на ОПР на община Трявна, с тези, определени в документите от по-висок порядък, свързани с регионалното развитие, вкл. ПРСР за периода 2014 – 2020 г., конкретно адресиране и диференциране на мерките спрямо спецификата на община Трявна, както и възможностите за отчитането на средствата от държавния бюджет за изпълнение на ОПР на община Трявна. Конкретните препоръки включват:

- определяне на приоритетните области за интервенции на ниво община и в случай на необходимост населено място, **в съответствие с разработена Концепция за пространствено развитие на община Трявна;**
- идентифициране и директно насочване на **усилия и ресурси към надобщински проекти** от ключово значение за развитие на общината.
- анализът на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на общината следва да бъде **стандартно структуриран** и кратък, представящ коментар по специфичните проблеми на общината в контекста на целите на стратегическите документи от по-високо ниво, **както и на секторните документи на**

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

ЕСФ
Национален оперативен план
Икономически растеж и
заетост в област

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

общинско и по-високо ниво. По детайлен анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние и потенциала за развитие на общината може да бъде включен в приложение към ОПР.

- формулиране на целите и приоритетите на ОПР, по начин, който осигурява **прякото им обвързване** с тези на Стратегията за развитие на област Габрово и РПР на СЦР и оперативните програми, както и обособяване на тези, за чието изпълнение следва да бъдат търсени само национални средства. Необходимо е и осигуряване на приемственост между определените цели и приоритети на ОПР (2007 - 2013) и новите цели чрез таблица за съответствие.
- **определяне на всички възможни източници за финансиране на определените мерки** – национални, от ЕС и др., които допринасят за осъществяване на политиката за регионално развитие в община Трявна;
- **интегриране на процесите по наблюдение и оценка** с тези, определени за оперативните програми, съфинансирани от ЕС;
- **укрепване на аналитичния капацитет на общинско ниво** за идентифициране на проблемите и тяхното адресиране чрез съответните финансови инструменти;
- **изготвяне на реалистична оценка за необходимите финансови ресурси** за целите на регионално развитие на община Трявна;
- определяне на **конкретни индикатори за наблюдение и оценка на ОПР** с ясно определени базови и целеви стойности. Предвид изводите от последващата оценка следва да бъдат определени реалистични цели, свързани с достигане до 2020 г. на средните нива на показателите на Област Габрово;

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инициатива в полза на
човеките

проект „Подобряване на процеса за ефективна координация и партньорство при разработване и реализиране на политики за устойчиво развитие на община Трявна“
реализиран с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз
чрез Европейския социален фонд

— **развитие на положителните тенденции за прилагане принципа на партньорство** и осигуряване на публичност на мерките за регионално развитие.

При разработването на новия план за развитие на община Трявна, следва да бъдат адресирани ключовите предизвикателства пред развитието на област Габрово и СЦР, произтичащи от въздействието на **глобализацията, демографията, изменението на климата и енергийната зависимост.**